

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hóra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
 minden következőnél 16 fillér.

Nyiltér sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut. 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1906.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, június 16.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezéreltek: A kivitel felé.**
- Az aradi zsidó hitközség új vezetői.**
- Új államtitkárságok.**
- Egy kérdés Rockefellerhez.**
- Asszony a nyiltérben.**
- Hányan válnak Magyarországon?**
- Az aradi drágaság.**
- A finn dalosok Aradon.**
- Küry Kláránál.**
- Egy fogház borsalmából.**
- Aki ártatlanul büntetést vállal.**
- A hadügyi költségvetés.**
- Az új Dreyfus-pör.**
- Az aradi választás.**
- Fetter Géza — alelnökség-helyettes.**
- Goluchowsky bukása.**
- Kivándorolt újoncok.**
- Kormos Sándor szemléke.**
- Tárca: A csonka kar. Irta: Ádám Éva.**
- Csarnok: Kettős kereszt. Irta: Etelka.**

A kivitel felé.

Arad, június 15.

A tőkegyűjtés hangyamunkáját most már az alapozás követi. Az esztendő óta táplált vágy közel van a céljához: Kossuth Lajos aradi szobra már nem csupán a szívek álma, hanem a valóság előtt álló terv. S a szobor ügye körül fáradóknak új kötelesség jutott részül. Nem csupán lelkesíteni az adományok betetőzésére; hanem arról is gondoskodni, hogy a szobor, a melyet az összegyűjtött alapról emelni fognak, ne csak hazafias érzés kifejezője legyen, hanem művészi alkotás. Ha azt mondjuk: méltó Aradhoz — akkor ez nem az önmagunknak adott bók. Arad Kossuth-

szobrának nem csupán azért kell ihletett kéz remekjének lenni, mert a vidék egyik legnagyobb városának centrumába kerül, hanem azért is, mert a hazafias kegyelet idejövő bucsujáróinak a vértanu-szobor mellett ez is egyik stációja lesz. S ha Arad maga meg akarja becsülni a kegyeletet, a melylyé egy szomorú emlékü történelmi tény avatta, akkor hazafias megnyilatkozásaiban, alkotásaiban ezzel számot kell vetnie.

S a munka második részénél, előmerjük, nem kevésbé nehéz a hivatása a szoborbizottságnak, mint a minő a gyűjtés, a tizezreknek semmiből való előteremtése volt. Művészt és impozánsat kell teremtenie, — de e mellett számot kell vetnie a tiszteletreméltó türelmetlenséggel, a mely a szobrot mielőbb óhajtott a valóságban látni. Esezért méltányolható az, hogy a pályázatot hetvenezer korona költséggel kiírták, noha előbb az volt a nézet, hogy várjanak, a míg legalább százezer korona lesz együtt. Ez maga nem adhat okot a kifogásra. Hetvenezer koronáért ép oly művészt lehet alkotni, mint esetleg százezerért.

A szoborbizottság ma döntött a pályázat föltételei dolgában, — s a mai határozatok között van egy, a mely rováására lehet a szobor ügyének. A pályázat díjait fölemelték ugyan, de a kivittel való megbízatást függetlenné tették az első díjtól. A bizottságnak a zsüri ítélete után is szabad keze van abban, hogy kit biz meg a szobor megalkotásával.

Olyan kikötés ez, amely a leghivatot-

tabbakat elrebbentheti a pályázatban való részvételtől. Maga az első díj, még ha kétezer korona is, talán némelyeknek csábító lesz, de semmiesetre se elég jutalom a művészi eszméért, a tanulmányozásért s a terv elkészítéséért. A kiválóbb művész ezt a kivittel való megbízatás reményében kockáztatja meg, s ha ezt nem kapja meg, akkor az első díj összege és dicsősége nem elég kárpótlás reá nézve. Maga az a kikötés, hogy a bizottság az első díjtól függetlenül dönthet a kivittel való megbízatás fölött, — alkalom lehet arra, hogy a szobrot ne a legjobb terv készítője csinálja meg, hanem az, a ki nek a szoborbizottság tagjai között a legjobb összeköttetései vannak. Mi nem félünk ettől; de az innét távol élő művészek között könnyen kelthető föl az említett jogfentartás ezt a gondolatot.

Szobor-pályázatoknál, különösen a mi-
 kor aránylag kisebb összeg áll rendelkezésre nem az a fő-cél, hogy a verseny minél szélesebb körben kifejlődjék. Hiszen, a míg Fadrusz János élt, az volt az uralkodó meggyőződés, hogy az aradi Kossuth-szobrot nem pályázat, hanem megbízás útján készítették el, s e megbízás Fadrusznak jut részül. S ha a ma élő művészek között senki sincsen, akire osztatlan bizalommal ily, verseny nélküli megbízást ruházhatnának, a pályázatot nem szabad oly feltételekkel körülövekelni, a melyek a legjobb erőket elriaszthatnák. Mert a jelesebb művész, ha még annyira át van hatva a benne föléledt művészi gondolat nagyságától, aligha fekteti be egész lel-

A csonka kar.

Irta: Ádám Éva.

Egyszer lázas beteg voltam. Álmodtam egy emberről, akit soha ez életben nem láttam. De oly élénken álmodtam meg testi lelki sajátosságait, hogy utóbb magam is elhittem, hogy az nekem egy létező, élő, nagyon régi ismerősöm.

Megas természetű férfi volt s mint az ilyenek legtöbbször, ő is kissé előrehajlott tartású volt. A ruhája sötétszürke. Haja fekete. Hangja kissé vontatott volt és olyan, hogy nem lehetett elfeledni. Az egész emberben volt valami különös. Éreztem, hogy hatással van rám, hát kerültem. Nem volt rokonszenves, de kellemetlen sem. Inkább félttem tőle. Es sajátosságos, hogy ennek a vízió embernek mindig a karjáról álmodtam. Elegánsan öltözködött, de kabaja és inge ujjá könyökig mindig föl volt hajtva. Éreztem, hogy ennek az embernek a karja az, ami nyugalomná tesz.

Lázban feküdtem, de a csupasz kar könyökig: ott lebegett a fejem fölött. Se nem intett, se nem bántott, csak ott pihent mozdulatlanul fönn a levegőben.

Ledobtam a párnámat a földre, más oldalra fordultam és a szememet erőszakosan le-szorítottam; a lelkemet igyekeztem más, nekem édes érzésekkel elfoglaltatni. Gondoltam, így

elszáll a ködember hajlott alakjával, különös hangjával, fekete hajával, szürke ruhájával.

Hiába volt minden. Néha kinlódtam és küzdöttem ellene néha remegő testtel, elszánt lélekkel, izzó tekintettel bámultam föl a fehérén barnás izmos karra. Nohát szembe nézek veled! Nem fogsz többé üldözni! Nem akarom, hogy rögeszmévé válj a lelkemben! Te egy lázas kép csonka árnya vagy! Tudom! tudom!

Igy küzdöttem. Utóbb a ködember eltűnt. Szétfoszlott a hajlott termet, a fekete haj, a szürke ruha. Csak a fehérén barnás kar maradt meg. Es én éreztem, hogy ettől sohase szabadulok meg. Rábámultam sokszor éjszakákon át. Sirni tudtam volna. Könyörögni szerettem volna, hogy menj el, hogy el, szánj meg, te csonka kar!

Eszembe jutottak véres mesék, amikkel a gyermek lelkét mérgezik meg öreg asszonyok és cselédleányok. Pincéket láttam, ahol „mind a tizenkettőt” lekasabolták. Varázsló, tulvilági szellemek jutottak eszembe, akik arra is képesek, hogy kezüket, lábukat önmaguktól elkülönítve küldik el valaki után, hogy azt folyton kövesse, míg elsorvad az életereje.

Kinos, fárasztó volt éjjelem, nappalom. Már jobban lettem a lázas betegségből, de rémképem nem hagyott el.

Olykor a lélegzetem is nehez lett a benső izgalomtól. Osszeszedtem minden erőmet és

izgalomtól égő, rátapadó tekintettel, remegő testtel emelkedtem föl egy éjszakán. Elhatároztam, hogy én azt a kart a tulajdon két kezemmel fogom megragadni és elhajítani a fejem felől.

Eszembe jutott minden babona, melyet valaha hallottam. Hogy aki fél a halottól, vagy a békától, vagy bármitől, azt meg kell érintenie és többé nem irtózik tőle.

Majd ismét kivert a halálfélelem rajtam. Hiszen én eszemnél vagyok, tudom, hogy mindez régi lázas betegségem víziója. Miért akarom hát azt megfogni?

Az idegeim annyira tulfeszítettek, hogy egész bizonyos a fizikai csalódás és én azt fogom képzelni, hogy csakugyan érintettem azt a kart.

Nem volt időm megfontolni. Hirtelen fölugrottam ágyamban, karomat fölnyújtottam a vízió után és azt megragadtam. A vérem meg-hült, az agyam égett.

— Itt van! Megvan! Segítség!

Es rámeresztettem szememet a csonka karra. Ujjaim rákapcsolódtak a csuklóra. Éreztem, hogy valami mély bevágás van, valami kérges, gyűrűszerű árkolás.

— Irtózatos! Irtózatos!

Sikoltottam egyet és lezuhantam. A hozzám tartozók berohantak a sötét éjszakában a szobámba. Orvost hívtak. Nem tudom, napokig,

két és erejét annak megvalósításába, ha csak az első díjra számíthat, míg a megbízatástól elűthetik.

Szobrok dolgában, fájdalom, eddig nem voltunk szerencsés ország. A főváros tele van esetlen, rosszul sikerült szobrokkal, s a vidék Kossuth-szobrai között vannak többé-kevésbé eredeti alkotások, de olyanról, a mely valamennyi közül magosan kiemelkednék, nem tudunk. Arad ebben az egyben szerencsés kivétel volt. A vértanuk szobra az ország legszebb ily alkotásai közül való. Ennek szomszédságába nem szabad szürke, frázist lehelő munkának kerülnie. S ép a főváros és egyéb vidéki városok szomorú tapasztalatain okulva, van alkalma Aradnak oly módon fogni a szobor megteremtéséhez, a mely nem riasztja, hanem idevonja a leghivatottabbak ambícióját. Semmi veszedelme nem lenne annak, ha a legjobbnak talált tervnek a kétezer korona helyett magát a kivitellel való megbízatást tűznék ki első díjúl. E mellett a többi tervek közül a legjobbakat, nagyobb buzdtás kedvéért, megvonnék. Talán még változtatni lehetne a feltételeken, nehogy a különben indokolt sietség a szobor művészi értékének ártson meg.

Uj államtitkárságok.

(Az erdélyi ügyosztály.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 15

A *Wekerle* miniszterelnök által beterjesztett költségvetésben senkitől észre nem véve, három igen érdekes tétel húzódik meg szerényen, noha mindhárom igen jelentős és a jövőre nézve is nagyon fontos.

Két új államtitkárságról van szó a költségvetésben és az igazságügyminisztériumban egy erdélyi szakosztályról, melynek élére egy miniszteri tanácsost állítanak.

A kultuszminisztériumban szervezik az egyik államtitkárságot, amely politikai jellegű lesz, *Molnár* Viktor adminisztratív állása mellett. Ebbe a hivatalba a függetlenségi párti *Tóth* Jánost, a képviselőház háznagyát fogják kinevezni.

Jelöltsége már régen köztudomású, de kinevezése mindaddig késlett, mert az állás,

melyre kinevezendő volt, nem volt beállítva a költségvetésbe.

A másik államtitkárságot a kereskedelem-ügy minisztérium kapja, ahol eddig *Seterényi* József adminisztratív államtitkár volt, de most politikai lett. Az adminisztratív államtitkári állásra még nincs határozott jelölt. Egyidőben emlegették *Batthyányi* Tivadar grófot, de ő az állást nem fogadta el.

A két államtitkárságon kívül az igazságügyminisztériumban erdélyi ügyosztályt szerveznek, amelyet *Polónyi* Géza igazságügyminiszter megígért a kézdivásárhelyeknek és amelylyel a kormány némileg kárpótolni akarja az erdélyieket, akik jelenleg — talán most első ízben — nincsenek képviselve a kormányban. Az erdélyi ügyosztály élére miniszteri tanácsosi ranggal *Sebess* Dániel kerül, szintén majd csak a költségvetés megszavazása után. *Sebess* Dániel is a függetlenségi párt tagja és Marosvásárhely első kerületét képviseli. Ha kinevezik, természetesen le kell tennie a mandátumát.

Az aradi zsidó hitközség új vezetői

(Elnök- és alelnök-választás.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 15

Az aradi zsidó hitközség tagjai csütörtökön tartották meg a választást az elnöki és alelnöki tisztségekre, valamint husz képviselőtestületi tag és tíz póttag helyére. A választás, amelyet *Tolnai* János dr. elnöklésével egy bizottság vezetett, igen lanyha érdeklődés mellett folyt le. Sokkal kevesebb szavazatot adtak le, mint a legutóbbi tisztújításnál és a korteskedés alig egy-két jelölt érdekében folyt. Az egyhangúságot egy esetben zavarta meg panasza, amelyet a választás elnökénél az iránt adtak be, hogy az egyik előjelölt terrorizálni akarja a szavazókat.

A választás eredménye a következő volt: Elnök *Nemess* Zsigmond dr. 159 szavazattal. Elnökhelyettes: *Ottenberg* Tivadar 140 szavazattal. A képviselőtestület tagjaivá választottak: *Grossmann* Jakab dr. 161, *Glück* Károly 160, *Bing* Vilmos 158, *Neuman* Adolf 155, *Welsz* Dávid 155, *Deutsch* I. Mór 153, *Kohn* S. N. 153, *Neuman* Dániel 152, *Holländer* Ignác 152, *Steinhart* Mór dr. 147, *Tisch* Mór dr. 143, *Deutsch* Bernát 142, *Spitzer* Ignác 141, *Lillenberg* Sándor 137, *Braun* Mór 134, *Singer* Izrael 96, *Welsz* Márk 94, *Radó* Károly dr. 84, *Assael* József 81, *Rausz* Mór 75 szavazattal. Póttagokká lettek: *Adler* Andor, *Freud* Fülöp.

Cukor László, *Tenner* József, *Kertész* Miksa dr., *Kovács* Marcell dr., *Reiniger* A. Samu, *Moskovitz* Jakab, *Werner* Károly, *Steinitzer* Pál dr.

Az elnök helyettesi tisztségre *Kohn* S. N. is kapott husz-harminc szavazatot. A megválasztott képviselő-testületi rendes tagok közül ujak: *Weisz* Márk cukorgyáros és *Rausz* Mór ecstgyáros, a kik révén a régi tagok közül *Kovács* Marcell dr. bíró és *Kertész* Miksa dr. ügyvéd estek ki, illetve a póttagok közé jutottak. *Deutsch* Bernát, a hitközség volt elnöke az *Ottenberg* Tivadar elnök-helyettesessé választása folytán megüresedett képviselőtestületi helyre jutott.

A választás derűs epizódjai között legnevezetesebb volt egy szavazó-lap, a melyet egy jó humoru választó adhatott be. Erre a cédlára valamennyi tisztségre nézve olyan nevek voltak felírva, a melyek viselői a hitközség kikeresztelkedett tagjai közül valók...

Egyébként a választás eredményét nagy meglepéssel fogadták a hitközség tagjai. A választási bizottság ma délután 5 órakor tartotta záró-ülését, amelyen *Tolnai* János dr. bizottsági elnök hivatalosan is kihirdette a fenti eredményt. Örömmel jelentette továbbá azt is, hogy úgy a megválasztott elnök, mint az elnök-helyettes elfogadták a tisztségeket. Tegnap táviratilag tudatta az Abbáziában üdülő *Nemess* Zsigmonddal és a Budapesten tartózkodó *Ottenberg* Tivadarral a választás eredményét, mire a következő válaszok érkeztek:

„Elnöki tisztséget őszinte örömmel vállalom. Dr. *Nemess* Zsigmond.”

„Megválasztásomért köszönetet mondva, elnök-helyettesi állást elfogadom. *Ottenberg* Tivadar.”

Az újjá alakított képviselőtestület az új elnök vezetésével legközelebb megtartja alakuló gyűlését.

Egy kérdés Rockefellerhez.

(Hogy lehet tíz milliót keresni?)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 15.

Rockefeller, a petróleumkirály, a világ leggazdagabb embere még Párisba sem ért, a mikor mi a *Magyar Nemzet* szerkesztősége elhatározta, hogy párisi tudósítója, révén okvetlenül beszélgetni próbál vele.

A mindenféle ajánlólevelek s kihallgatást kérő

évekig, vagy pillanatokig voltam-e beteg, csak arra emlékszem, az orvos azt ajánlotta: hosszú időre vigyenek el e helyről. Még mindig beteg vagyok. Szórakozás kell. Csak ki ne fárasztanak, de vigyenek emberek közé; ki a világba, ahol ezer új benyomás, ezer idegen arc, idegen táj teljesen elfeledtetéi betegségem vizióit.

Es mentünk. Ahol csak valamit látni lehetett, ott mindenütt megállapodtunk pár napra.

Nem mertem elárulni, hogy most is kísér a csonka kar. Sőt tovább szötte lázas képét fantáziám. Az a kar most már megölelt. Magá hoz szorított és bárhová mentem, azt az ölelést éreztem. Éreztem, hogy ez lesz a végzetem és valami fáradt közönnnyel gondoltam arra:

— Hiába visztek a világvégére is!

Ismét egy világáros nagyállomásán voltunk, ahol a világ minden nemzetisége megfordul.

Egy férfi állt a perronon. Sajátságos szabású köntösfélében, minőben nálunk a papok járnak. Nagyon magas férfi volt. Fejét hátra-szegezte és gépies, kimért előkelőség volt mozdulataiban. Langó fekete szakáll, fekete haj, hullámos ívekben omlott alá. Arca majdnem kísértetiesen fehér és szemében csodálatos idegszerűség.

Az embertőmeg hullámzott a perronon. A

vonatok robtak ki és be az állomásról. En álltam a vonatlépcsőjén és valami gyermekes bámulattal néztem a furcsa idegent. Az emberek suttogtak körülöle:

— Egy arab főúr... Egy perzsa herceg...

Isten tudja, miket nem talál ki ilyenkor a fantázia! En végyakozva néztem a különös idegent és dobogott a szívem, mikor titkos óhajom teljesült. A mi vasúti kocsinkba szállt föl s az emberek irigykedve néztek ránk, majd összesugtak:

— Jön a titkárja...

Egy hangot hallottam hátam mögött. Távol ország nyelvén beszélt. Nem értette senki. Éreztem, hogy elszápadok. Ez a hang! Igen ez az! Ezzel a dallamos zugással... Ezzel a különös fátyolozottsággal...

Már nem is voltam egészen öntudatomnál, mikor gépiesen megfordultam.

Egy éles sikoltás:

— Itt van a ködember!

Magam, előrehajlott alak, ez a hang, ez a szürke ruha, ez a fekete haj. Ez, ez, minden ez! Megállott a szívem verése, a hozzám tartozók üres füle után néztek s én éreztem, hogy erőm elhagy... Csöndesen hanyatlottam hátra, mikor az a kar átölelt és úgy tartott föl.

Olyan mindez, mintha álom lenne. Zugas, tolongás, kiabálás, riadalom zugta be a levegőt:

— Szökött fegyverek utaznak... távirat... pap... titkár... letartóztatás...

A tulsó vágányon indulásra fűtten a vonat, érzem, hogy ledob valaki és egy halálra szánt ugrással, a szürke ruhás, hajlott tartású férfi kiveti magát a mi vonatunk ajtójából, át a másik slapárra, ahol prüszkölve indul a vonat. Kinyúlt testtel, előre nyujtott karokkal dobja ki magát a fegyenc.

A robogó vonat csak a félkarját szeli le, melyen őt sötétlik a rablánc nyoma, őt magát és társát diadalmasan tartóztatja le a törvény. Még csak annyit láttam, mikor a csonka kart fölemelte a földről kétségbeesetten küzdő, menekülni akaró ember és örült vergődésében saját különvált karját a körülálló nép közé vágta, akik borzadva futottak szét.

A csonka kar meséje egy tifuszos láz születésének volt.

A csonka kar és tifuszos láz pedig hála Istennek, csak a fantáziámban kirozott végül.

episztolák mellőzésével abban állapodtak meg, hogy Rockefeller-től, a ki mindenekelőtt és mindenekelőtt üzletember egyszerűen megveszi az intervjút. Ez a rendkívüli ember tudvalevőleg mindent elad a világon s csak így érthető, hogy a milliók ezreit harácsolta össze. Mért nem adna el öt perccet? Öt perccet ezer koronáért?

Rockefeller napi keresete: 500.000 frank, vagyis 20.833 frank 33 centime óránként. Hozzávetőleges számításban, ha nem garaszkodunk a másodperceken és pillanatokon, körülbelül ezer korona esik öt percre. Business is business! Az üzlet üzlet! Rockefeller nevére egy ezerkoronás utalványt váltottak a budapesti Kereskedelmi Részvénytársaságnál a párisi *Credit Lyonnais* pénztárhoz és elküldötték a párisi tudósítónak, aki így írja le a továbbiakat:

A Vendome-térbeli Hotel du Râin ben, a hol Erzsébet királyné lakott volt hajdan, a Bristol-ban, a hol Eduárd király szokott megvonulni, a Ritz-ben, ahol az amerikai millárdosok kedvenc szállása van, hiába kerestem Rockefeller urat. Az Etoile körül egy külön palotát vásárolt s itt vonult meg Rockefellerrel, a leányával és vejével, akit *Strong* urnak hívnak. A küldetés célját előadván a titkárnak — *Fred Westinghais*-nak hívják a rokonszenves urat — emez teljes nyugalma megőrizte és az intervjú szóra meg se rándult.

— Bajos dolog. Mért ha Rockefeller ur fogadja önt, ezzel precedenst alkot. Reggeltől estig az intervjú oceanja volna ez.

— Valóságos intervjú-trósz — jegyzem meg.
— Mi a kérdés? *What is the question?*
— kérdezte *Westinghais* érdeklődő bizalmatlan sággal.

— *How could we gain ten millions?* Hogyan tudnánk mi tíz milliót keresni? — felelttem. A világot sem akarjuk, — magyarázgatam — hogy Rockefeller ur pénzt veszítsen. Óránként 20.833 frankot nyerve, számításunk szerint öt perccel ezer koronába van. Itt van az ezer korona.

Alig két perccel vártam, a mikor a titkár már jött vissza.

— Rockefeller ur nagyon sajnálja, — szólt — de nem fogadhatja önt. Olyan üzletféllel ugyanis, aki már a legelső számításnál téved, igazán nem állhat szóba. Óránként 20.833 frankot nyerve, öt perccel többé van ezer koronánál.

Erre aztán nem tudtam mit felelni. Hazamentem, papírt és ceruzát ragadtam és két napi kínos munka után rájöttem, hogy Rockefellernek csakugyan igaza van. De hogy tud számítani ez az ember!

Asszony a nyilttérben.

(Egy sikertelen „üzlet.”)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 15.

Sok mindenféle üzletről rántották már le a leplet az újságok hasábjain, de olyan alkut aligha vittek még a nyilvánosság elé, mint az alábbi kis vásár:

A debreceni „Bika” szállodának volt szolgája, *Rácz Imre* teljes mértékben érdemessé tette magát a *Monsieur sans génie* címre. Olyan nyilttéri cikket tett közzé a *Debreceni Reggeli Újság*-ban, amelyből a bikatermeszetnek bőségteljes volt és egyéb jellegzetessége szinte kiordít. A nyilttéri cikkek alatt tudvalevőleg csillaggal szokták jelölni, hogy az abban foglaltakért sem tartalmáért, sem pedig alakjáért nem vállal felelősséget a szerkesztő. Ez a nyilttéri cikk bizonyára százszorosan reászolgált a szerkesztői óvintézkedésre. Hangzik pedig a famózus nyilatkozat szószerint ekképpen:

Mánya Károly debreceni nazarénus bib-

liaárus meg udta, hogy szeretem a feleségét két év óta. Azt mondta, átengedi nekem, ha fizetek érte 200 forintot. Később ezt megbánva, 500 forintot kért a feleségeért. Én pénzért nem akartam átvenni, mert az asszony mindig azt mondotta, ha az ura megtudja a dolgot, ott hagyja és hozzám jön lakni. Végre *Mánya ur* már 300 forinttal is megelégedett volna, ha adok a feleségeért. Én felháborodva azon, hogy a feleségét áruba bocsátja, ajánlatát visszautasítottam. Most tehát *Mánya ur* nyugodtan gondját viselheti feleségének.

D. brece, 1906. július 10.

Rácz Imre,

a „Bika” szálloda volt szolgája.

A dolgot természetesen nem hagyta annyiban a derék nazarénus férj. A nyilttéri közleményeknek egyáltalában az a szokásuk, hogy — folytatásuk következik. Most is következett, amint az alábbi válaszban olvasható:

Rácz Imre hazug rágalmat tartalmazó nyilttérét tett közzé ellenem. Ez a semmi-házi ember feleségem után veszködik és igaz, hogy mondta, hagyjam el a feleségemet, de én nemhogy ilyen csekélységért, hanem nincsen oly nagy összeg, amiért én ilyen alávaló cselekedetet megtennék, vagy egy olyan hitvány emberrel, mint *Rácz Imre*, alkuba bocsátkoznék. Különböznél pedig ellene a további intézkedéseket teszem.

Mánya Károly.

Az igazi folytatás tehát csak a bíróság előtt következik. Pikáns kis tárgyalás ígérkezik belőle, annyi bizonyos.

Kivándorolt ujoncok.

(Szökés a sorozás elől.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 15.

A letűnt törvényen kívüli állapot ideje alatt még az eddigi mértéket is fölülmuló órlási arányokat öltött Magyarországon a kivándorlás. A magyar föld népei szédületesen nagy tömegekben szakadtak ki a nemzet testéből s mert a kivándorlás megállítására éveken keresztül nem történt semmi, akadálytalanul hagyhatták el az országot a hadkötelesek is.

A duzzadó erőben levő, piros arcú magyar legények egymásután ragadtak vándorbotot és reménytől és egészségtől dagadó kebelrel vitorláztak át az Oceanon az újvilág felé. Kötetek beszélhetnének arról a tenyversok szenvedésről, amely az Amerikába vándorolt szegény magyart várja és még se beszélhetnének eleget. Amikor a hatalmas gálya nyilsebesen hasítja a tündöklően kék vizet s a magyart viszi a new-yorki partok felé, csillog a szeme és piros az arca s amikor visszahozza — ha vissza hozza — bágyadt a szeme nézése és sárgává fakult az arca.

Most, hogy végre megindulhattak a sorozási munkálatok, most látjuk csak, mi csoda rettenetes pusztítást vitt véghez az utolsó három év alatt a kivándorlás nyavalyája éppen a sorozásköteles legények között.

Az ország minden részéről érkeznek hírek, melyek nagy hiányosságról beszélnek. Vannak vidékek, ahol a hadköteleseknek majdnem ötven százaléka hiányzik, olyan vidéke pedig alig van Magyarországnak, ahol a sorozásköteles ifjak teljes számban megvolnának.

A hadvezetőséget csaknem zavarba hozza ez a mértéken fölüli nagy hiányosság. Az ujoncok egyáltalán nem fog olyan eredménnyel járni, ahogy azt remélték.

Az eddigi eredmények elijesztő képet mutatnak a mi közállapotainkról. Az alispán hi-

vatalok folyton-folyvást értesítgetik egymást, ismeretlen tartózkodásu hadkötelesekről és ki-nyomozásukat kérik, persze a legtöbb esetben eredménytelenül.

Tegnap Szatmármegye és Pestmegye alispánja irt át Dálnoki Nagy Lajoshoz, Aradmegye alispánjához. Az előbbi azt közli, hogy Szatmármegyéből 210 hadköteles hiányzik, míg Pestmegye alispánja 514 ujoncköteles eltűnését jelenti. A hiányzó hadkötelesek körözését kéri mind két alispán.

Az eredmény előre látható. A hiányzó legények közül aligha fognak egynek is a nyomára jönni. Ki tudja, melyik new-yorki gyárban, vagy bostoni szénbányában forgatják a pörlyt furják, csakányolják a földet a kivándorolt legények a lerokkadásig?

És a többi kivándorolt magyar legények száza és ezrei, ki tudja, hol roskadoznak a gyilkoló levegőjü bányák sötét mélyében, míg itt a sorozó bizottságok hasztalan keresik, a vármegyei alispánok eredménytelenül nyomozzák őket.

Hányan válnak Magyarországon?

(A házasság hajótöröttjei.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 15.

A kormány működéséről és az egész ország közállapotáról ezer és egynehány oldalas könyv jelent meg a napokban, a melyet kevesen fognak elolvasni, de a kik olvassák, azok az órlási anyagalmazban nagyon érdekes dolgokra fognak bukkanni.

Igy például a legérdekesebb fejezetek közé tartozik a jogszolgáltatásnak az a szakasza, a mely a válóperekről szól. Mint hogyha a modern haladással együtt járna a válóperek szaporodása is. Mért szépen szaporodnak a válóperek:

1900-ban 3553,
1901-ben 4100
1902-ben 4507,
1903-ban 4766,
1904-ben 5712.

házasági pert nyert jogerős befejezést Magyarországon.

Hogy a válóper valóban a kultur-állapot egy jelensége, azt az is bizonyítja, hogy a válások jóval gyakoribbak a városi, mint a vidéki lakosok körében. Csupán a fővárosban 1904-ben 500 házasság szűnt meg bíról ítélet következtében.

A statisztika maga is beismeri, hogy a válóperek nem éppen a leggyorsabb lefolyásuak, mert csak 40%-uk ért véget egy éven belül, 80%-uk két éven, 20%-uk pedig három, négy éven belül. *Sőt 65 per öt évnél tovább húzódott.*

Nagyon érdekes adat, hogy vannak házasságok, melyeket hosszú, igen hosszú fennállás után bontanak fel, így például 147 házasságnál több mint negyedszázados együttélés után került válóperre a sor. Hogy mi az oka a válásoknak, arra is felvilágosítást nyújt ez a mindentudó könyv.

A komoly szám adatok közül pikánsan domborodik ki, hogy a legtöbb házasság ellen a fennállás második évében adják be a válókeresetet, körülbelül ennyi idő lévén okvetlenül szükséges arra, hogy a házasság megismerjék egymást s belássák, hogy együtt élniük lehetetlen. Igen sok esetben a házasság meddősége, de még több esetben olyan okok lappanganak a házasságfelbontás mögött, a melyeket a statisztika ki sem mer mondani, inkább csak a törvény megfelelő paragrafusára hivatkozik.

A felbontott házasságok kétharmadrészében az indok a *hűtlen elhagyás*. Sűrűn szolgál a felbontás okául a *házasársi kötelességek szándé-*

kos súlyos megsértése, vagy az erkölcsösen élet megátalkodott folytatása, ellenben sajtóságos, hogy kimondott házasságtörés nagyon kevés esetben szerepel. Így 1904-ben mindössze 10 házasságot bontották fel *bebizonyított házasságtörés* folytán.

Van még egy fejezete ezeknek a válópereknek, az, a melyben a házasságok *érvénytelenítéséről* van szó. Megsemmisítettek sok olyan házasságot, mely vérrokonok közt jött létre, számos olyant, melynél a férfi vagy nő bigámiát követett el, s néhány olyant is, a hol a házastársak egymás élete ellen törtek.

A csattanója a statisztikának az a passzus, mely országunknak erkölcsi bizonyítványt ad, mert csupán kilenc esetben bontották fel a házasságot azért, mert — hogy is mondjuk — a házasságból születendő gyermek kelleténél előbb köszöntött volna be, a nélkül azonban, hogy ehhez a férjnek a legkisebb köze is lett volna...

A válóperek mindig megállapítják a házasságok bűnösségét is. Nos: a nők hibásabbak a férfiaknál. 8551 felbontó ítélet közül ugyanis a férjet 1428, a nőt 2027 esetben nyilvánították vétkesnek. Valójában azonban ez a statisztika nem vádolja meg a női nemet, csak annyit jelent, hogy a férfiakat a házasságon kívül elkövetett dolgaikért nem mindig vonják felelősségre.

A mi a válóperek gyakoriságát illeti, *közszolgálatot végző férfiek válnak legtöbbször*, bizonyosan, mert hosszabb ideig vannak távol hazulról, mint más emberek, s az unalom a legnagyobb csábító.

Vallás szerint az evangélikusok, unitáriusok és a zsidók vezetnek a válóperek statisztikájában. Ők a modernebbek.

Az aradi drágaság.

(A törvényhatósági állatorvos javaslatai. — A huszuzsora kérdése. — Rosszul megy a mészárosoknak — A husdrágaság okai. — A husbehozatali tilalom megszüntetése. — A próbavágások. — Ne nyereszkedjék a város! — Büntetést a nyomtaték ellen! — A hatósági mészárszékek — Kormányhatósági intézkedést!)
— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, június 15

Kellner György törvényhatósági állatorvos ma délelőtt nyújtotta be Aradváros tanácsához a husdrágaság ügyében előterjesztett javaslatát. A nagy körültekintéssel és gondos részletességgel elkészített javaslat sok életrevaló eszmét vet fel, de egyúttal valóságos vádiratként is szerepel a városi tanácssal szemben. Vádiratként, mert megtudjuk belőle, hogy a város jövedelmi forrást, üzletet csinál a vágóhidből a polgárság rovására, ahelyett, hogy az adózók amugy is szinte elviselhetetlen terheit enyhíteni igyekeznek.

A legszélsőbb bizalmatlanságot is alaposan indokolja a tanácssal szemben az az indolencia, amelyvel a torony alatt a polgárság érdekeit intézik. Mert nyilvánvaló indolencia, hogy mikor a drágaság napról-napra nő: a tanács a maga iniciatívájára mit sem csinál, sőt a drágaság enyhítésével kapcsolatos beadványokat is három hónapig *heverteti minden intézkedés nélkül*. Mikor azután az Aradi Közlöny megkezdte a drágaság ügyének tárgyalását, akkor jutott a bölcs tanácsnak eszébe, hogy ebben a tárgyban a mészárosok már 3 hónapja beadvánnyal fordultak a városhoz.

Es megindul a rokkant gépezet, a

mely — úgy látszik — három hónappal mindig elmarad az időtől. Kiadták a mészárosok beadványát Kellner Györgynek, hogy tegye meg javaslatait. A mészárosok ugyanis azt kérték, hogy saját helyzetük javítása céljából engedjék meg nekik a máshol vágott hus behozatalát, ami egyszerre leszállítaná a mészárszékek magas árait. Es ha ilyen gyors tempóban haladunk tovább is, még megesik, hogy egy esztendő múlva tényleg meg is engedik nekik. Sőt talán egy év múlva a piaci állapotok tarthatatlanságáról is tudomást szerez a magas Tanács.

Kellner György beadványa különben szószerinti szövegében a következő:

A mészárosok helyzete.

Tekintetes Városi Tanács!

Hivatkozással f. évi május 31-én kelet 6759. sz. rendeletre, az aradi hentes és mészáros mesterek szakcsoportjának a husdrágaság csökkentése s a huscsempészett tárgyában beadott előterjesztésére, ugyszintén az arra adott rkapiányi hivatali véleményre, a következőket terjesztem elő:

A nyomasztó magas husárak ismét hangos panaszra adtak okot, de még ezt eddig csak a község részéről volt alkalmam hallani; a beadványból látnom kell, hogy velünk együtt a husiparosok is feljajdulnak és pedig ezúttal az ő feljajdulásaik *megelőzte a miénkét*, körülbelül 3 hónappal lévén a véleményezés végett kiadott beadvány a Tek. Tanácshoz intézve, már március hóban. Hogy ha ezt a beadványt előbb tárgyalták volna s a nyilvánosság elé vittük volna az egész husdrágaság ügyét, lehet, hogy a közvélemény is másként vélekedne a sokféle tengerrel megrakott s nehézségekkel küzdő adófizető husiparos polgáraiakról, kiket az elmúlt 2 év rossz gazdasági viszonyai s a folyton emelkedő élő állatárak erős krízis elé állítottak.

(A husdrágaság okai.)

Arad sz. kir. város közönsége meggyőződhetett már arról, hogy mint közhivatalnok, első sorban a közérdeket szolgálni emminens kötelességemnek tartom, mert a midőn 2 év előtt úgy találtam, hogy az akkori husárak és élő állatárak közt nincsen meg a fogyasztó közönségre nézve kielégítő arány, én voltam az első, aki szavamat felemeltem s az indokolatlan magas husárak ellen tiltakoztam. A próbavágások nekem adtak igazat s a hus ára alább is szállt. Azóta azonban lényegesen változott a helyzet, úgy a husiparos, mint a fogyasztó közönség kárára. Az élő marha és sertésárak több mint egy év óta észlelhető tartós emelkedése maga után vonta a husárak olyan nagyfokú emelkedését, amely *feltétlenül megköveteli a hatóság beavatkozását*. A husárak emelkedésének számos magyarázata van; nevezetesen: állattenyésztésünk hanyatlása; hiszen Pirkner min. tanácsos, állattenyésztési főfelügyelő szerint: „szarvasmarha tenyésztésünkkel holt pontra jutottunk.” A hanyatlásnak okai: a legelőhiány, szopós borkuk és növendékmarhák pusztítása, a nagy kivétel, amely tenyész és felnevelési anyagban is számottevő; miáltal pedig megtámadjuk azt a törzset, a melyből egyéb állatexportunk kikerül. A nagy kivétel által okozott élő állat ár-emelkedést ellensúlyozná az *idegen, nevezetesen a szerb szarvasmarha behozatalának megkönnyítése*, mert növelné a kínálatot és csökkentené az árakat. De meg a szerb behozatalra rá is vagyunk utalva és pedig úgy a szarvasmarha; mint a sertésbehozatalra s a fogyasztó közönségnek határozott érdeke lenne, az ha a szerb vágómarha és sertés ne csak Budapestre, hanem az ország nagyobb vágóhidjaira, tehát Aradra is szállítható lenne, ha a budapesti vásár nem

lenne egyúttal exportpiac is. — A husdrágaságnak további magyarázata: a fagyú- és bórgyárosok kartellje folytán megnehezített értékesítése az állati nyersterményeknek; a növényi zsíradékoknak versenye a dísznözsírral és az igazságtalan fogyasztási adó alap.

Már most ismerve a husdrágaság okait, felmerül az a kérdés, hogy milyen legyen annak enyhítésére szükséges hatósági akció. Kétféle: *helyi és általános intézkedések*.

(Intézkedések a drágaság ellen.)

A helyi intézkedések közé tartozik:

1. A mészárosok és hentesek szakcsoportja által kért *husbehozatali engedély*, de csak a sertésbuzra nézve és csakis olyan helyekről, ahol állatorvos-husiátó végzi a husvizsgálatot. — A húst Aradon még külön a vágóhidra vinni szükségtelen, az újabb vizsgálatot méltányos díjazás és külön bílyegzés mellett elvégezhetik a városi helyhatóság, szükség esetén a városi m. kir. állatorvosok is. Vágóhídi illeték *ne terhelje* az ilyen húst, mert a rendörkap. hivatal véleményében hangsúlyozott közbiztonsági érdekek eltörpülnek s figyelembe nem vehetők akkor, a midőn a közönség sokkal fontosabb érdekeiről van szó! A szakcsoportnak ezen kérelme tehát az általam javasolt módon teljesíthető lenne.

2. *Próbavágás*, amelyet a husdrágaság megítélésére az *ipartörvény is előír* s amely a közönség megnyugtatóására *feltétlenül szükséges*, sőt kívánatos volna, ha a tek. Tanács különben is évente többször eszközölte a próbavágást s a mészáros-ipart ilyenformán ellenőrizné. Ha a próbavágásból kitűnne, hogy az iparos nem adhatja olcsóbban a húst, akkor nyújtson a tek. Tanács neki arra módot, hogy olcsóbban adhassa és pedig kedvezményekkel, tehát anyagi támogatással; nevezetesen:

3. mérsékeljük, ha lehet, a fogyasztási adót és pótolja a város azt máshonnan, *feltétlenül engedtesse* azonban el a drágaság tartamára a vágóhídi vizsgálati és, ha vannak még egyéb, illetékek. Ezek az illetékek u. i. úgy látszik, a marhakozbiztonsági egy jövedelmező városi intézménynek teszik, legalább azt kell feltételeznem a vágóhídi igazgatóállatorvos 31—906. sz. jelentéséből, melyben ő a létesítendő lóvágóhíd, annak melléképületei és berendezésének költségeit, valamint a külön állatorvos javadalmasítását, a marhakozbiztonsági számlájára vezethetőnek véli; ez tehát egy jövedelmező vállalat! Miután pedig a közbiztonsági mint fontos közegészségügyi intézménynek a törvény értelmében *jövedelmeznie nem is lenne szabad*, annál inkább is kötelessége a városnak, közönsége és adófizető polgárai érdekeit szem előtt tartva, legalább a drágaság tartamára *ezen díjakról önként lemondani* s ezek szedését megszüntetni.

(A nyomtaték ellen.)

4. A nyomtatékkal való visszaélést *szigorúan büntesse* a tek. Tanács. Mert a nyomtaték ellen sok a panasz és joggal! Mert ha egy félkiló husra, a husban levő csonton kívül még 15 deka szinesontot is kap a vevő, holott a szabályrendelet nyomtaték nélkül (amit ugyan elismerek, hogy lehetetlenség) enged csak mérni a húst; akkor nem csoda, ha a közönség az ő érdekei ellen dolgozó üzletembert lát a husiparosban, aki csak folytonosan emeli az árakat (megengedem, hogy az időszerű kényszerűségből) és növeli a nyomtatékokat, de *ezt már önkényből*; holott 1 kiló husra 10 deka csont untig elég lenne, a többit tessék a spodium-gyárban értékesíteni. Bizony sok panasznak lehetne elejét venni, ha husiparosaink részéről e tekintetben *több előszerenységet és méltányosságot tapasztalnánk*.

5) A huszársági szabályrendeletnek megváltoztatása fogantatásáig megelőzően s abban változtatások fel az általam már korábban javasolt borjú- és növendékmarhavágást korlátozó intézkedések is, amire különben a várost egy miniszteri rendelet is kötelezi.

(A hatósági mérszártségek.)

Ezek volna a helyi intézkedések.

Talán fel fog tűnni a tek. Tanácsnak, hogy ezek közt hiányzik a hatósági husszártségek felállítására, melyeket pedig 2 év előtt sürgettem, most azonban nem ajánlanám még az esetben sem, ha a próbavágások huszúsorát derítenének ki, (ami ugyan ez idő szerint teljesen ki van zárva) mert akkor is a huszársági hatósági mérszártségek felállítását, mint a legvégső és törvényes eszközt hoznám javaslatba. A hatósági husszártségek sorát ugyanis a 2 év lefolyása alatt figyelemmel kísértem és érdeklődtem is több helyen a felállított hatósági mérszártségek működése és hatása iránt. Sajnos, a husszártségek tartósan nem segítettek sehol a helyzeten, aminek oka abban lehet, hogy a hatósági husszártségek üzemeltetésével, ha kedvezményeket is élveznek, nem lehet kisebb, mint a huszárságoké.

De meg a hatóságnak nem is lehet feladata, hogy közterhek viselésére kötelezett egyes polgáraival szemben üzleti versenyre lépjen oly intézmény által, amelynek még törvényes alapja is vita tárgyát képezheti, amennyiben az ipartörvény a huszárság enyhítésére és meglátására felsorolja a hatóság által igénybevehető eszközöket, amelyek közt azonban a hatósági husszártségek hiányoznak.

(Feliratok a kormányhoz.)

Az általános intézkedések, melyeket a huszárság mélyebb gazdasági okainak elhárítására alkalmasnak vélek, a következők:

1. Kivételünk korlátozása; legfeljebb prima hizómarháink legyenek Auszriába és Németországba kivihetők, tenyész-tenenek, borjuk és növendékmarhák egyáltalában nem.

2. Engedjék meg a szerb és bosnyák vágómarháink Magyarországon nagyobb városaikba való behozatala is, csináljon az itthon maradt vágómarháink versenyét, legyen nagyobb a kínálat s apadni fognak az árak.

3. Megtiltandó lenne, hogy ugyanazon vásáron, ugyanazon napon, ugyanazon jószág többször, mint egyszer gazdát cseréljen.

4. Üszörborjuk és 2 éven aluli növendékek levágása szabályoztassék.

5. Állattenyésztésünk fellendítése.

6. Fogyasztási adórendszerünk megváltoztatása, és

7. gazdasági irányváltozás, mert a szemtermelés tulságos felkarolása folytán legelőink alig vannak, holott a legelő az állattenyésztés egyik fő erőforrása.

Ezen általános intézkedések érdekében a kormányhoz felirat volna terjesztendő, amely hozzájárulás végett valamennyi törvényhatóságnak lenne megküldendő.

(A piac botrány.)

Ezekben talán egy kissé hosszasan is tárgyaltam a huszárság kérdését s miután részéről a közönség helyzetének javítása szempontjából szükséges közreműködést a köztisztviselő elsőrangú feladatai közé sorolom, bátorodom a tek. Tanácsnak, mint köztisztviselői testületnek, javaslataimon kívül egyúttal a betrányos piaci állapotokra is szíves figyelmét felhívni, amelynek rendezése szintén lényegesen hozzájárulhat a drágaság enyhítéséhez. Ez iránti javaslatok tétele azonban már a rendőrhatalóság dolga és kötelessége volna!

Arad, 1906. június 14.

Kellner György,
törv. kir. állatorvos.

A hadügyi költségvetés.

A koalíció megszavazza.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, június 15.

A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság hadügyi albizottsága ma délelőtt 10 órakor ülést tartott, amelyen jelen voltak a közös kormány részéről: Galuchowski Agenor külügyminiszter, Pittreich Henrik lovag közös hadügyminiszter, Montecuccoli Rudolf, a tengerészeti osztály vezetője, Burián István báró közös pénzügy miniszter, valamint szakelőadók; a magyar kormány részéről: Wekerle Sándor miniszterelnök, Apponyi Albert gróf közoktatásügyi miniszter, Jekelfalussy honvédelmi miniszter és Zichy Aladár gróf ő felsége személye körüli miniszter.

A koalíció álláspontja.

Barabás Béla elnök az ülést megnyitván, Pittreich Henrik lovag közös hadügyminiszter német nyelven röviden ismerteti a költségvetést, amely nagyjában azokban a keretekben mozog, mint az előző években. A költségvetés legnagyobb összegét azon rendkívüli hitel folytatása teszi, mely az új tüzérségi anyag beszerzésével kapcsolatos és amelynek további folytatása a tüzérség modern kiképzése érdekében szükséges. Elfogadásra ajánlja a költségvetést.

Zichy Miklós gróf első sorban kifogásolja a közös hadügyminiszter német referációját és jövőre magyar előadást kér. Tiltakozik azon abuzus ellen, hogy itt német nyelven tárgyalások folyjanak.

Ezután Okolicsányi László tartja meg előadói beszédét, amelyben mindenképp a közös hadsereg intézményével szemben az országos bizottság politikai állásfoglalását akarja precizálni. A hadsereggel szemben eddig elfoglalt álláspont semmiképpen sem változott meg és a költségvetés elfogadása csakis a helyzet következménye. A magyar kormánynak — úgy mond — nehézségeket okozni nem akarunk és meg akarjuk tartani a létrejött megállapodást; azonban a költségvetés elfogadása nem jelenti azt, mintha a hadsereg jelenlegi szervezetével, irányával és szellemével meg volnánk elégedve. Hangoztatja, hogy nem mint a függetlenségi pártnak, hanem mint a koalíciónak egyik tagja szólal fel, amely a maga egészében azt az álláspontot foglalja el, hogy addig nem lehet tartós és nyugodt állapotokat elvárni, míg az 1867: XII. t. c. alapján a paritás a hadsereg nézve is teljesen keresztülvive nincsen. Nézete szerint a hadsereg elkölcsí erejét is emelni fogja a paritás.

A költségvetés.

Ezután ismerteti a költségvetést, amely, a mint ezt a közös hadügyminiszter jelezte is, az előző évhez képest jelentékeny eltérést nem tüntet fel. Az összes emelkedés 2,178.866 koronát tesz ki. A rendes szükséglet összege 292,904.280 korona. Tehát 8,548.857 koronával több, mint az előző évi rendes költségvetés. A rendkívüli szükséglet ebben az évben 18,265.261 korona, amely kevesebb az előbbi évhez képest 1,874.991 koronával.

Az előadó jelentéséhez általánosságban először Zichy Miklós gróf szólott hozzá, aki konstatálja, hogy a jelentés címében: közös hadügyminiszterium áll, a katonai könyvekben pedig ezzel szemben „Reichskriegsministerium” kifejezés van. Szerinte vagy jár neki a közös hadügyminiszteri cím, vagy a birodalmi hadügyminiszteri cím, de itt az egyiket használni, máshol pedig a másikat, az nem járja.

Nagy bizalmatlansággal viseltetik a költségvetés irányában, első sorban azért, mert az a panasza a delegációnak, hogy a megszavazott tételek és címek másra használtatnak fel, mint amire megszavaztatták, még most is fennáll. Bizalmatlansággal viseltetik továbbá saját tapasztalásából kifolyólag is. Annál a magyar hadtestnél, amelynél szolgált, 6000 ftt zárszámadási hiány volt, ezt azonban a leküldött számla fejtő a számok csoportosításával úgy alakította, hogy hiány helyett még körülbelül 10.000 ftt plusz jelentkezett. Ebből látszik, hogy a számok csoportosításával igen könnyű a helyzet képét másképpen alakítani.

A költségvetést általánosságban elfogadják.

Issekutz Győző egy katonai tankönyv tárgyában intéz kérdést a hadügyminiszterhez.

Ezután senki többé szólni nem kívánván az albizottság elfogadja az előadó által előterjesztett tárgyalási sorrendet és áttérnek a választások tárgyalására.

A katonai nevelőintézetek.

Okolicsányi László előadó ismertette a katonai nevelő- és képzőintézetekre vonatkozó első választ s megállapította, hogy a magyar fiúk nem valami nagy kedvvel lépnek a katonai pályára. A hadügyi kormányzat nem viseltetik szűkkeblűséggel a magyar fiúkkal szemben, miután a fővelételek arányszáma a magyarokra kedvezőbb, mint az osztrákokra. Amíg a hadsereg szelleme és iránya megváltozni nem fog, addig ez a baj orvosolható nem lesz.

Zichy Miklós gróf a kincstári alapítványi helyek fölosztásáról megjegyzi, miszerint a szokás az, hogy az összes kincstári alapítványi helyeket kommaszálják és azokból Magyarországot megilleti a megfelelő hányad, vagyis 44 százalék. Ebben ha ározottan Magyarország megrövidítését látja.

Több föl szólalás után Eitner Zsigmond a tisztképzés helytelenségét kifogásolja és kéri a hadügyi kormányt, hogy Magyarországon a tisztiskolákba idegen honosságukat ne vegyenek föl, még tisztek gyermekeit sem. Az intézeteknek csakis tiszta fajmagyar vidékeken való elhelyezését követeli.

Bakonyi Samu kifejtette, hogy a magyar államiság szempontjából és a kiegyezési törvény határozott rendelkezései szerint a katonai tisztképző és nevelő intézetek nem a hadügyminiszterium vezetése alá és hatáskörébe tartoznak. Ha a kiegyezés szempontjából nézzük a dolgot, az 1867: XII. törvénycikk 12. szakasza értelmében a kiegyezésre vonatkozó jogot az országgyűlés magának tartja fenn, ha pedig a nevelés szempontjából tekintjük, kétségtelen, hogy ezeket az iskolákat a magyar közoktatásügyi kormány hatáskörébe kell utalni. A tanárok magyar honosságát is feltétlenül biztosítandónak tartja s Magyarországon állítsanak föl mindenféle katonai képzőintézetet.

Okolicsányi László előadó megjegyzi, hogy a kismartoni alreáliskolát főreáliskolává alakítják át és legközelebb Marosvásárhelyen állítanak föl alreáliskolát.

Szabó István határozati javaslatot nyújt be, mely szerint a hadügyminiszterium utasíttatik, hogy a magyar vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve, akként intézkedjék, hogy a Magyarország területén levő katonai iskolák vizsgáján a magyar kormány kiküldöttje a magyar nyelvtanítás eredményét ellenőrizze és az ezen iskolákban használatos tankönyveket a közoktatásügyi miniszter a magyar közjog szempontjából is felülvizsgálja.

Elnök ezután a vitát bezárta.

Az új Dreyfus-pör.

(A tárgyalás első napja.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, június 15.

Párisi táviratok jelentik, hogy ma kezdte meg a semmitőszék a Dreyfus pör revíziójának tárgyalását. Utóljára elevenedik most föl a „nagy affér”, amely annyi szenvedélyt kavart föl, annyi vihart támasztott és amely Franciaország jó hírét is veszélyeztette. A hamisító, léha főtisztek eltűntek, Henry alezredes, aki Dreyfus ellen a hamis bizonyítékokat gyártotta, börtenváral végrehajtotta magán a halálos ítéletet, amelyet lelkiismerete mondott ki reá, Waisin-Esterházy pedig, a másik hamis koronatanu, a homályban lézeng Angliában. Amikor a francia képviselőház emlékezetes vitáján kiderült, hogy a két legveszedelmes bizonyíték Dreyfus ellen: a *borderó* és *Vilmos* császár levele merő koholmány, új vizsgálatot rendelték el és ennek eredménye alapján keresi a sok gyötrelmen keresztülment kapitány teljes rehabilitálását. A nagy szenvedélyek és rettentő izgalmak hullámai eütek, a közvélemény nyugalmasabb érdeklődéssel várja a legújabb revízió eredményét.

A francia semmitőszék mai tárgyalásáról az alábbi távirati tudósítást adjuk:

A legfelsőbb törvényszék három egyesített tanácsának mai teljes ülését, amely Dreyfus hazaárulási bűnpörében a revízió iránti kérelem tárgyalására ült össze, *Beaucré* elnök vezeti, aki hét év előtt, amikor a semmitőszéknek még csak bírása volt, az első revízió alkalmával mint előadó szerepelt. Dreyfust, aki személyesen nem jelenhetett meg, *Mornart* képviseli, előadó *Moras*. A mai tárgyalás titkos, a hétfői azonban már nyilvános lesz és ezen *Moras* törvényszéki tanácsos fogja előadni az ügyet. Az előadói elaboratum főlolvása két-három hónapot fog igénybe venni és csak azután következnek a főügyész és a védő perbeszédei. Az egész tárgyalás 8—10 napig fog tartani és kétségtelen, hogy a semmitőszék helyt fog adni a revíziónak. Csak az a kérdés, vajjon a semmitőszék szuverén jogkörénél fogva megsemmisíti-e az ítéletet avagy új haditörvényszék elé állítja-e Dreyfust?

Kormos Sándor síremléke.

(Avató-ünnep a zámí temetőben.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 15.

Kegyeletes ünneppel avatták föl csütörtök délután a zámí temetőben *Kormos Sándornak*, az egy esztendő előtt elhunyt aradi újságírónak síremlékét. Az aktusra Aradról nagyobb számú társaság utazott ki Zámra, akiket az elhunytnak atyja, *Kormos Adolf* szálloda-tulajdonos fogadott kitüntető vendégszeretettel. Az ünnepen az aradiakon kívül részt vett *Finna János* marosillyei főszolgabíró s, a zámí közönség *Spitz József* fa-nyagykereskedő, *Fischer*, állomásfőnök és *Rignáth* körjegyző vezetésével.

A sírkö-avató ünnepély délután három órakor folyt le, *Gottlieb* soborsíni főkántor megnyitó imája után *Edvi-Ilés László*, az aradi *Kölcsey-egyesület* irodalmi szakosztályának elnöke szép beszéddel helyezte el a szakosztály koszoruját. Író-társaságunk — ugymond — örömmel látta *Kormos Sándor* fejlődő tehetségét, nemes ambícióját és már elért sikereit, amelyek elismerésül tagjai közé választotta. S amikor sírköve előtt állunk, nem kisebb a mi fájdalomunk, mint a szülőké, akik benne egyetlen gyermeküket veszítették el.

Az Aradi Kereskedők Köre koszoruját *Tedeschi Viktor* elnök tette le kegyeletes, rövid

beszéd kíséretében. Az Aradi Kereskedők Köre nemcsak másodtitkárát, ügykezelésének egyik buzgó emberét vezítette el az elhunytban, de ugyszólván legtöbb tagjainak barátját, a kinek elhunyt örökre fájó sebet hagyott vissza.

Az Aradi Kerekpárklub nevében *Daimel Lajos* alelnök tette le a kegyelet koszoruját a klub volt titkárának sírjára.

Végül *Benedek Árpád* főszerkesztő az aradi újságírók kegyeletének adott kifejezést hangulattal teli, szép szavakban. A Pére Lachaise-temető egy relléjére emlékeztén, a halál igazságtalanságát festette, amikor a sírba kívánczó aggodat és beteget eltaszítja magától, de családosi férfiakat, az élet reményeivel induló ifjakat visz a halál birodalmába. Ilyen fiatalon vitte el a halál a mi barátunkat és kártársunkat, kinek sírjánál az újságírók kegyeletét itt kifejezésre juttattuk.

A sírkö fehér márványoszlopára ezenkívül több koszorút, a sírra pedig több szép virágcsokrot helyeztek el.

A sírkö-avatóson részt vettek: a Kölcsey-egyesület irodalmi szakosztálya részéről: *Edvi-Ilés László* elnök és *Losonczy Zoltán* titkár; az Aradi Kereskedők Köre részéről: *Tedeschi Viktor* elnök, *Paragó Rezső* ügyvezető titkár, *Keppich Zsigmond*, *Sági Henrik*, *Geller I.*, *Kohn József*, *Krausz Lipót*, *Kresz Emil*; az Aradi Kerekpárklub részéről: *Daimel Lajos* alelnök és *Tóth Béla* titkár; továbbá: *Benedek Árpád* főszerkesztő, *Kilmár Nándor*, *Karczag Jenő*, *Szilágyi György*, *Spitz Sándor*, *Halász Béla* és még többen.

Goluchowski bukása.

(Schönborn gróf a magyarok mellett.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, június 15.

Minapi értesülésünket *Goluchowski* Agenor gróf külügyminiszter távozásáról most több oldalról és hiteles formában megerősítik. A szép *pollák*, vagy a hogy őt a diplomácia vásott gyerekei nevezik, „Európa kibics” le fog tűnni a látóhatárról s magával viszi a jól megérdemelt nyugalomba — a német császár erkölcsi bizonyítványát és magyargyűlöletét.

Az előbbi nem használ sokat — neki, az utóbbi éppenséggel nem árt — nekünk.

A bukás tehát fait accompli. S megérett az utód kérdése. Feltétlenül követelnünk kell s a magyar kormánynak ezt a követelést nyomatékosan érvényesíteni kötelessége, hogy a külügyi hivatal vezetésében most már magyar diplomata — de ne csak névleg magyar — váltsa fel a sok osztrák kontárt.

Nagy koncepciója, igazán európai színvonalu és tekintélyű külügyminisztere ugy sem volt Ausztria-Magyarországnak *Andrássy Gyula* gróf óta. A magyar szellem és a magyar genialitás testesült meg benne s meg vagyunk róla győződve, hogy a mostani diplomáciai karban is akad magyar ember, aki magyar elődjének példáját képes követni s a monarchia külpolitikai tekintélyét visszaállítani.

Egyről bizonyosan tudunk, — említettük is. Tudja róla az egész világ, hogy mit ér s tudja főleg az a szövetségesünk, a kinek véleményére legtöbbet adunk.

Persze, az osztrákok ebben a kérdésben sem tudnak s nem akarnak tovább látni — zsebüknél. Az osztrák delegációban valóságos *förmedvények hallatszottak azon terv ellen*, hogy magyar ember legyen *Goluchowski* utóda. Sőt tiltakoztak is ellene.

S vajjon micsoda szempont vezérli a tiltakozókat.

Semmi egyéb, mint a szerb kereskedelmi tárgyalásokban az osztrák követelések érvényesülése. Az osztrákok a szerbektől ki akarnak

préselni nagy *ágyumegrendeléseket* az osztrák *Skoda gyárak* számára. Ezt persze osztrák külügyminiszterrel könnyebben kiderőszakolhatják, mint magyarral. Mert a magyar külügyminiszter tán még sem fog egy osztrák gyárra való tekintettel külpolitikát és külkereskedelmi szerződéseket csinálni.

Szerencsére, Ausztriában is akadnak még józan ítélőképességű és tárgyilagosa politikusok, a kik a zsebrák-szellemen felülemelkednek. Jól esik konstatálnunk, hogy az osztrák delegáció tegnapi ülésében *Schönborn* gróf védelmére kelt a magyar diplomáciai szellemnek s meleg hangon ünnepelte *Andrássy Gyula* grótot, utalván annak hatalmas, ma is fennálló s Európa békéjét biztosító alkotására: a Németországgal való szövetségre.

Eszébe juttatta ezt pedig az osztrákoknak azért, hogy szembeállítsa a magyar diplomata alkotóképességét az osztrák diplomácia — meddőségével.

S jele ez annak, hogy elsőrangú osztrák politikusok sem idegenkednek a magyar külügyminisztertől. Valóban menthetetlen mulasztás lenne tehát, ha a magyar kormány most mindent el nem követne, hogy a magyar kívánságnak eleget tegyen. Az osztrák akadémikusoktól nem igen kell tartani. Őt még mindig többet nyomnak a latba a *Schönbornok*, mint a *Luegerek* és *Schneiderek*.

IRODALOM ES MŰVESZET.

A színház műsora:

Szombat: *Baba*, operett. *Küry Klára* vendégjátéka. Főlemelt helyárrakkal.

Vasárnap: Délután: *Parasztbecsület*, opera. *Schubert Jenny* és *Ferrari d'Albaredo* vendégfőléptével. Két óreg. vigjáték. Este: *Ingyenélők*, népszínmű. *Küry Klára* vendégjátéka. Főlemelt helyárrakkal.

Hétfő: *Lili*, operett. *Küry Klára* vendégjátéka. Főlemelt helyárrakkal.

Küry Klára vendégjátéka.

— San-Toy. —

A sokszögletű, fura pagodák, a tarka-barka kinal kosztümök hosszú pihenés után ismét előkerültek a diszlettár és a ruhatár porlepte szögleteiből. Az előadás megkezdése előtt megsárgult kottákat lapozgatott a karmester: *Sidney Jones* hangjegyeit, amelye ket az angol operettirodalom uttörője fűlbemászóan hozott összhangba.

Ehangzottak a csilingelő muzsika első akkordjai. A közönség, amely zsufolásig megtöltötte a tágas nézőteret, ideges kíváncsisággal várta *Küry Klára*t, minden idők legnagyobb magyar operettprimadonnáját.

A meglepetés moraja zugott végig a közönségen, amikor megjelent a bájos *San-Toy* ragyogó kosztümben. Percekig tartó taps követte beléőpjét, amelyet végtelen bájjal adott elő. Enekszámait, amelyeket elragadó kedvességgel csicssergett el és izléssel előadott táncszámait valamennyit meg kellett ismételnie. Utólérhetetlen művészetét, amely nem csupán a lábikramutogatásban merül ki, őszinte, nagy lelkesedéssel ünnepelte a közönség.

A többi szereplők közül *Sz. Bontay Boriska* (*Dudley*) és *Faludy* (*Csu-Li*) váltak ki, kiknek fürge táncát többször megismételtették. *Várnay Jenő* is meglepő szépen táncolt. Egyébként nagyon is nyárias színezetű volt az előadás, a készültség számos jelelvel. (f. m.)

* *Lili* — *Küry Klára*. Arra a nagy érdeklődésre való tekintettel, mely *Küry Klára* aradi föllépéséi iránt nyilvánul, a színház igazgatóságának sikerült a művésznőt még egy föllépésre megnyernie. Így *Küry* hétfőn egyik legbájosabb alakításában: *Lili* szerepében is fellép. Fölléptel tehát: szombaton *Baba*, vasárnap *Ingyenélők* és hétfőn *Lili*.

* **Olasz énekesek fellépte.** Vasárnap délután *Schubert* Jeney és *Ferrari d'Alredo* olasz operanékesek felléptével mérsékelt helyárrakkal a *Parasztabeszélet* opera és a *Két öreg* vigjáték került színre.

* **A Pletyka aradi bemutatója.** *Dálnoki Nagy* Lajos alispán kétfelvónásos új vigjátékának bemutatójára nagyban készül a színház személyzete. A bájos kis darab, mely pár hét előtt a Nemzeti Színházban igen nagy sikerrel került bemutatásra, Aradon is fényes szereposztásban kerül színre. A két főszerepet *D. Ligeti* Julliska és *Dessé* József, a Nemzeti színház művészei fogják játszani, ugyanazok, akik a Nemzetiben is kreálták a szerepeket. A többi szerepeket, még a legkisebbet is, az aradi színház első rangú tagjai fogják játszani. A *Pletyka* bemutatóját a jövő hét elejére tervezi az igazgatóság.

* **A nagyváradi színészek Zágrábban.** Somogyi Károly színtársulata — mint Nagyváradról írják — Zágrába akar rándulni, hogy ott egy magyar színházi idényt nyissanak meg. A nagyváradi színészek eredeti terve az volt, hogy nyárra Bécsbe mennek s ott kizárólag operatekéről összeállított műsorral fogják mulattatni az osztrák főváros közönségét; ettől a tervtől azonban a bécsi magyarellenes igazgatások miatt el kellett állniok. Erdélyi Miklós titkár azonban Budapestre jött, érintkezésbe lépett *Andrássy* s *Apponyi* miniszterekkel s tervének sikerült őket is megnyerni s mindketten megígérték, hogy mindent megtesznek, hogy a nagyváradi társulatnak a Zágrábban való vendégszereplését lehetővé tegyék.

Fetter Géza — üzletvezető-helyettes.

(Előléptetés a Máv.-nál.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 15.

Az Államvasutak aradi üzletvezetőségének élén, — a mint azt már régebben előre jeleztük is, — jelentős változás következett be. Az üzletvezető helyettesi állásra, a mely tudvalevően *Krenner* Vilmos nyugalomba vonulásával üreseedett meg, *Fetter* Géza főfelügyelőt léptették elő. A kinevezési okmány ma érkezett meg Aradra, de az előléptetés már hetekkel ezelőtt befejezett tény volt s *Márk* Károly miniszteri tanácsos, a volt aradi üzletvezető, meleghangu levélben gratulált már akkor *Fetter*nek.

Fetter Géza hosszabb idő óta főtisztviselője az aradi üzletvezetőségnek. Legutóbb a forgalmi és kereskedelmi osztálynak vezetője volt. Nemcsak az aradi üzletvezetőségnek, de az Államvasutak egész tisztikarának egyik legképzettebb szakembere; e mellett pedig nemcsak a Máv-on kívül álló társadalomban áll nagy népszerűségben, hanem — a mi sokkal nehezebb, — a tisztviselők között is. Azért jelent ez sokat, mert *Fetter* nem tartozik azon főtisztviselők közé, a kik gyöngeségük, vagy engedékenységük révén lesznek rokonszenvesek alárendeltjeik előtt. Vaskezü, szigorú főnök, aki a szolgálatban történt mulasztásokat soha el nem nézi. S ha mind e mellett a tisztviselők mégis szeretik, s ragaszkodnak hozzá, ez azt tanúsítja, hogy a szigorúságban mindig egyenes és igazságos.

Arad város közéletében tevékeny szerepe jutott. A város IV. kerülete több cikluson át s utoljára a múlt évben beválasztotta a törvényhatóságba, s mint ilyen, a közlekedési és pénzügyi bizottságban, valamint a város műszaki kérdéseiben kiküldött ad hoc bizottságaiban végez csöndes, nagyjértékű munkásságot.

Az aradi választás.

Barabás Árkay Kálmánt ajánlja.

(Fényes Samu jelöltsége.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 15

Hivatalosan még nem jelentette be *Barabás* Béla dr. lemondását az aradi mandátumról, bizalmas magánlevelekben azonban közölte már, hogy leteszi Aradváros országgyűlési képviselőt. Sőt több párthívéhez intézett leveleiben még tovább ment és jelöltet is ajánlott az aradi mandátumra. Ez a függetlenségi elveket valló jelölt *Árkay* Kálmán dr. fővárosi ügyvéd, Aradváros tb. főügyésze, aki aradi származású, de már évekkor előbb áttette ügyvédi irodáját a fővárosba.

Ertesülésünk szerint *Árkay* jelöltségének régi összeköttetésével révén vannak hívei a párt egy töredékénél, de mások viszont ellenszenvesen fogadták ennek az ajánlásnak a híreit. Ezek a függetlenségi levelet irtak *Barabás* Bélának, amelyben figyelmeztetik, hogy *Árkay* jelöltetését nem lehet a pártban keresztülvinni. Nem pedig azért, mert *Árkay* egész politikai szereplése alatt a szabadelvű kormányoknak volt támogatója és még 1905 januárjában is ő volt az, aki az aradi szabadelvűpárti küldöttséget, amely *Vörös* Lászlónak a jelöltséget fölajánlotta, a pályaudvaron fogadta és budapesti útja során kalauzolta.

Barabás, ki a delegációk tárgyalásai miatt Bécsben időzik, leveleiben még arra is kérte párthíveit, hogy a jelölést halasszák el addig, amíg a delegációk tanácskozásai véget érnek, mert ő a jelölést az aradi mandátumra annyira fontosnak tartja, hogy ezen személyesen részt akar venni.

Mint értesülünk, *Barabás* Béla I. hó 19-én, kedden érkezik Aradra és akkorra kérte a függetlenségi párt jelölő-gyűlésének összehívását is. Még nem tudni, hogy *Barabás* a neki küldött fölvilágosító sorok vétele után is fenn fogja-e tartani *Árkay* jelölését, de annyi bizonyos, hogy a függetlenségi párt végrehajtó bizottságának jelölő gyűlésén a különböző jelöltek körül sorakozó párttagok olyan széles medrű, helyiely közzel viharos vitát fognak támasztani, aminő a rendszerint sima lefolyású pártgyűléseken nem igen szokott előfordulni.

A jelöltek száma különben ma még egygyel szaporodott. Ma este Aradra érkezett *Mezei* Ernő, az országos nevű jeles publicista, a függetlenségi párt egyik legrégebbi harcosa, a kinek szintén vannak hívei. *Mezei* több ízben volt már képviselő.

Komjáthy Béla jelöltsége szintén tartja magát a párt egyik frakciójában. Allítólag *Komjáthy* a jelöltje *Kossuth* Ferencnek és pártolja a jelöltségét *Wekerle* Sándor miniszterelnök is. *Komjáthy* hívei a napokban Budapesten jártak és onnan azt a hírt hozták, hogy *Komjáthy* érdekében le fog jönni Aradra *Justh* Gyula Hízelnek és *Barta* Odön országgyűlési képviselő.

A központi szálló nagytermében tegnap délelőtt mintegy százötven választó részvételével gyűlést tartottak, amelynek tárgya *Fényes* Samu dr. kassai ügyvéd és trónak képviselőjelölése volt.

Az egybehívók nevében *Szegő* Hugó dr. ügyvéd megnyitotta a gyűlést, mire ajánlatára *Deutsch* Izsó dr. ügyvédet a gyűlés elnökévé és *Fritze* Zsigmond postatisztet jegyzővé választották. *Deutsch* Izsó ezután az elnöki székéből ismertette az összeíjvetel célját és fölkerlte *Kabos* Jenőt, a Függetlenség munkatársát, hogy

tegye meg a *Fényes* Samu dr. jelölésére vonatkozó előterjesztést.

Kabos Jenő erre e'adta, hogy a polgárság nem lehet megelégedve a függetlenségi párt politikájával, nem mintha a függetlenségi párt programja nem lett volna jó, hanem azért, mert a párt cserben hagyta programját és most a 48-as jelszavak alatt a régi 87-es kormányzatot támogatja. Azt, amit a függetlenségi párt hirdet, azt megvalósítani sem nem tudja, sem nem akarja. Ilyen körülmények között olyan félflura kell bízni Aradváros törvényhozói képviselőt, aki az igazi radikális demokrata 48-as program alapján vállalja el Aradváros mandátumát. Erre alkalmasnak tartja *Fényes* Samu dr.-t és ezért indítványozza, hogy hívják meg *Fényest* a vasárnapon, június 17-én tartandó népgyűlésre, amelyen *Fényes* fejtsse ki politikai programját. Ha ezt a programot helyesnek és nézeteikbe megegyezőnek fogják találni, úgy a vasárnapi gyűlésen *Fényest* az aradi kerület képviselőjelöltjének fogják kikiáltani.

Az indítvány egyhangú elfogadása után *Deutsch* Izsó dr. elnök bevezette a gyűlést.

Fényes dr. ma már íratban értesítette aradi híveit, hogy köszönetet elfogadja a meghívást és vasárnap *Vácsányi* Vilmos dr. országgyűlési képviselő kíséretében Aradra jön, hogy programbeszédet mondjon.

A borzalmak országából.

Ujabb zsidóüldözések.

(Oroszország új forradalom elől.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, június

Az orosz viszonyok, melyek a összehívásával egyidőre visszatértek medrűbe, most ismét lánggaják be a sokat zaklatot birodalmi meggyilkosságok, zsidóüldözés, lázadása, rombolás, gyújtogatás, vasuti sztrájk: szóval teljes anarchia van minden vonalon. A carizmus ingó talapzatát új forradalom vihara döngeti: szóval az állapot rosszabb, mint valaha. Maga a *duma* is erősen forradalmi érzelmű s az ott elhangzó felszólalásokban erős kritikágyakorolnak a képviselőlet tagjai a kormányzat gyalázatosságai fölött.

A legújabb eseményekről az távirati tudósítás számol be:

Bielosztok, június 15. Egy tenkörmenetnél verekedés támadt, a többben részben meggyilkoltattak, megsebesítetttek. Több boltot kiraboltak. A belváros utcáit katonák szállották meg és a csapatok löfegyvereiket használták. A grodnói kormányzó ideérkezett.

Riga, június 15. A haditörvényszék tegnap egy vádlottat, kit egy katonai megtámadása miatt fogtak perbe, általi halálra ítélt. Ot másik vádlottat mentettek.

Bielosztok, jun. 15. Amikor tegnap után egy katolikus processzió az *A* drovska-uton elvonult, egy ház ablakából dobáltak a nép közé. *Siedorov* sok hívő a robbanásnál meghalt. Az emberek lövöldöztek a körmenetben vevő népre, amely rémülten menekült munkások ezután a zsidókat kezdték üldözni, boltjaikat föltörték, áruikat az utcára dobálták és elpusztították. A zsidók ekkor a vasúthoz menekültek, de a munkások ide is követték a szerencsétleneket és közülök nagyon sok embert a vasuti kocsiból kirántottak és agyonütöttek. A

zsidók végül a közeli erdőbe menekültek, ahova dragonyosok mentek utánuk, hogy védelemben részesítsék őket.

Sebastopol, jun. 15. A vasuti sztrájk elhatározott dolog. A lakosság halálos félelemben van és hanyathomlok menekül a városból. Az odesszai helyőrség csapatait készenlétbe helyezték és a kikötőt tüzérség szállotta meg.

Pétervár, június 15. Az itteni gyárakban a munkások útlegelik monarchista érzelmű társaikat. Több munkást agyonverték. Az Alexander-Prospekten több fiatal ember és nő forradalomra lázító beszédet mondott.

Pétervár, június 15. Janova községben megölték a zsidó Dalcinger családot: a férfit, a nőt, két fiút és három leányt. Egyben elraboltak a családtól huszezer rubelt. A gyilkosok kényszerítették a Dalcinger-pár 13 éves fiát, hogy gaztettük elkövetése alatt világítson nekik.

Bielosztok, június 15. Az utcákon százával hevernek a holttestek. A zsidók boltjainak fosztogatásában résztvett a rendőrség is. A meggyilkoltak száma olyan nagy, hogy eddig nem is lehetett megállapítani.

Aki ártatlanul bünt vállal.

(Érdekes történet.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, június 15.

Angyalcsinálás büntetével vádoiva álltak az aradi törvényszék előtt egy Szerteleán nevű nagypelli tizenhét éves leány és édes bábaasszonya. A meggondolatlan leány és áldozata. Már évek óta kerülgette a egyik leggazdagabb legénye és forró ajánlatokkal ostromolta. A legény csábítása hosszú ideig megtört a leány ellentállásán. Tisztességes, vallásos leány volt Szerteleán Mária, aki felháborodva utasította vissza a leány erkölcsétlen ajánlatát.

Ekkor a szerelmes legény az ismert módhoz folyamodott. Házassági ajánlatot tett a leánynak és megesküdött, hogy rövid időn befogja venni. Ez hatott. Az elkábított leány, a gazdag asszonynak hitte magát, meg a csábító előtt és odaadta magát. Azt Don Juan elérte a célját. Mikor aztán látta a csókok minden gyönyörűségét, fát hagyta az elcsábított leányt, nem töltve azzal, hogy a bűnös viszonyok következményei is lesznek.

A kétségbeesett leány elítélte szüleit elött állapotát és kétségbeesésében a községi tudós nőhöz fordult, akinek segítségével a vizsgálat szerint elhárította szegényét. Az esetben nyilvánosságra jutott és a leányt, valamint a bábaasszonyt is vád alá helyezték.

A mai tárgyaláson Szerteleán Mária büntetést követelt, azt állítván, hogy a községi bába adta neki. A bába tagadta a tettet. Fazekas János dr. a leány belismerő vallomása dacára védi felmentését kérte, azon az alapon, hogy az egész vallomása csak egy másik bába beszámolója volt, aki rábírta a leányt, hogy valljon a községi bábaasszonyra.

A törvényszék az orvosszakértők véleménye alapján Szerteleán Máriát felmentette az angyalcsinálás vádjától. A bábaasszonyt ezen az alapon szintén felmentették. A tárgyalást Belső János vezette.

A Kossuth-szobor pályázata.

(A feltételek megállapításán.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, június 15.

Az aradi Kossuth-szobor nagybizottsága tudvalevőleg szűkebb bizottságot küldött ki a szobor pályázati feltételeinek elkészítésére. A pályázati feltételeket ma vitatta meg a kiküldött bizottság Institoris Kálmán polgármester elnökelete alatt.

Az értekezletről alábbi tudósításunk szól: Institoris Kálmán bejelentette, hogy a kiküldött pályázati feltételeket elküldte a bizottság minden tagjának. Majd felhívta a jelenvölköket, hogy tegyék meg észrevételeiket. A legfontosabb az a kérdés, hogy mikorra tűzék ki a pályázatot és milyen összegben?

Elsőnek Jankó Gyula szólott a tárgyhöz, azt indítványozván, hogy a pályázati feltételek első pontjának azt a részét, amely a pályázóknek utasítást ad a szobor mikénti elkészítésére, hagyják ki. A művész fantáziáját nem lehet korlátozni.

Benedek Árpád legjobban megoldottnak úgy véli a szobor megmintázását, ha az a jövő független Magyarországot szimbolizálna.

A bizottság ezután elfogadta Jankónak azt az indítványát, hogy instrukciók ne legyenek a pályázati feltételekben.

Institoris Kálmán monumentális szobrot szeretne látni Aradon ehhez azonban legalább százezer korona kell. Inkább várni kell addig, amíg ennyi pénz összegyűl.

Többek hozzászólása után a bizottság határozatára a pályázat kiírása mellett döntött.

A pályázati feltételek harmadik pontjába belefoglalták, hogy pályázó csak magyar honos lehet.

A pályázati határidőt 1907. március 15-iki lejáratával állapította meg a bizottság. Így a leleplezés időpontjáról szóló pont elesett. A pályamunkák a polgármesteri hivatalhoz küldendők.

A három legjobb pályaművet 2000, 1000 és 500 koronával jutalmazzzák meg.

A pályázat többi pontját stiláris módosításokkal elfogadta a bizottság.

A pályázati feltételeket e hó 20-án, szerdán délután mutatják be a nagybizottságnak.

Az értekezleten jelen voltak: Institoris Kálmán, Benedek Árpád, Jankó Gyula, Dáni János, Mairovitz Emil, Szegő Hugó és Steiner József.

SPORT.

Tornászok kirándulása.

Arad, június 15.

Az Aradi Tornaegyesület egy csapata Nagy Sándor titkár művezető vezetésével f. hó 14-én csütörtökön Fönlakra kirándulást rendezett. A kirándulók reggel 6 óra 15 perckor indultak a motorosvonattal Pécskára s innen a pécskai kompon átkelve, a Marosparton és a pécskai erdőn keresztül három órát gyelologva, fél egy órakor Fönlakra értek, hol Babeszkú Mózes gör. kel. plébános házába szállottak be. A délután folyamán megtekintették a kirándulók a régi fönlaki földvár maradványait, mely alatt 1500 ban a Maros ágya huzódott s itt folyt a Maros, ahol most rengő buzakalászt ringat a szellő s gulya, ménes legelészik a bársonyos mezőn. Babeszkú plébános elbeszélte, hogy egy pár évvel ezelőtt a fönlaki parasztok a földvár romjai között kincseket keresve, egész tömeg csontvázra akadtak, közöttük régi fegyverek, kardok, buzogányok, lőszerszármok hevertek. Ezek a régiségek a török háború idejében eredtek, amikor Losonczy István, a vitéz generális

1551 ben temesi főispán és a temesi vár kapitánya lett s mint ilyen, a környéken portyázó törökök réme volt. Egy alkalommal a fönlaki földvárig űzte a törököket s vitéz magyar és oláh katonákból álló seregével diadalmas csatában győzelmet aratott a törökök felett, akik hátrálásukban nem tudván, hogy Fönlak alatt a Maros vize folyik, a folyónak neki szorítottván, részint abban, részint a földvár alatt tömegesen elpusztultak.

Az említett csontvázak és fegyverek állítólag ebből a csatából maradtak. A csontvázakat Babeszkú plébános beszentelte s a fönlaki temetőben egy közös sírba helyezték azokat, a talált régiségeket pedig a temesvári délmagyarországi muzeumba beszoigáltatta.

Megtekintve még a román és a három torony szerb templomokat, iskolákat és a most épült csinos óvodát, a kirándulók bucsut vettek a vendégszerető házi gazdájuktól s Hódos-Bodrog, Uj Bodrog, Zádorlak és Ujaradon keresztül este 9 órakor Aradra érkeztek.

+ A Postások Aradon. Városszerte élénk érdeklődés mutatkozik a budapesti Postások labdarugó csapatának vasárnapi mérkőzése iránt. Az Aradi Atletikai Klub szintén a legjobb erőit küldi a küzdelembe, bár a győzelem legkisebb reménye nélkül. Annál nagyobb élvezetet fog azonban nyújtani az a játék, melyet a Postások fognak bemutatni. A Postásoknak ez a vendégszereplése a vidéken a legnagyobb ritkaságok közé tartozik, mert pesti mérkőzéseik teljesen lefoglalják őket s hogy Arad sportkedvelő közönségének alkalmat lesz gyönyörködni a football bajnokolnak játékában, az dícsőri első sorban az Aradi Atletikai Klubnak a sport fejlesztés terén kifejtett s áldozatot nem ismerő igyekezetét. A klub a verseny sikere érdekében nagyszabású akciót fejt ki, úgy, hogy párját ritkító közönség fogja végig nézni a versenyt.

Küry Kláránál.

*

— Jaj, siessen gyorsan ide az ablakhoz, mert ilyet még bizonyosan nem látott — mondta, kezelt összecsapva, Küry Klára az Aradi Közlöny egyik munkatársának, aki a Központi szállóban levő lakásán főkereste.

A pózmentes, lebilincselő fogadtatás hatása alól félig fölocsudott újságíró eleget tett a könnyen kielégíthető kívánságnak. Az Andrassy-téren, ahová a művész nő lakásának ablaka nyílik, tényleg ritka jelenség volt látható. Szomorúan, könyek között kísérték egy gyászokcsit. Halottat vittek. A gyászokcsiról és a szertartást végző egyházi emberekről itélve, az elhunyt zsidó volt. Az egészben pedig az volt a csudálatos, hogy a gyászmenet előtt Szűz-Máriás lobogót vittek.

Csak a különös menet alapos megbámulása után került sor a kölcsönös üdvözlésre.

Az intervjú különben harmas részvétellel született meg. Ott volt a művész nő mamája is, a háziasszony, aki még most is oly csodálatosan úde és fiatal, hogy ő maga is beülne primadonnának. Es csak a véletlenül mult, hogy a hármashól nem quartett lett. Hiányzott ugyanis a művész nő nagymamája. O leszállt Békés Csabán és hazament lakóhelyére, Békésre. Azt mondja az unokája, hogy még a nagymama is fürge és fiataloskedvű. Csak a haja! Az bizony megfahéredett. Ja, — hetvenöt év nagy idő!

— A nagymama — mondta a legnagyobb magyar primadonna — a telet Pesten töltötte. Most nagyon haragos, mert egyedül hagytuk. Már t. i. a mama, meg én. Hét hónapig voltunk Berlinben és épen télen, amikor együtt szoktunk lenni a nagymamával. Bertram impresszáriója szerződötetett a mult év októberétől kezdve és csak április végén került haza.

3% Magyar Jelzálog-hitelbank sorsjegyek.

Felhívás.

A Magyar Jelzálog-hitelbank 3% nyereségy-kötvényei már a legközelebbi napokban beváltásra kerülnek; felhívjuk tehát az érdekelteket, hogy a birtokukban levő 3% jelzálog sorsjegyeket beváltás, illetve körülbelül 57 korona ráfizetés mellett, kamatnélküli új sorsjegyekre való kicserélésére végeztől mielőbb hozzánk beküldeni sziveskedjenek.

A beváltás határideje f. évi június hó 9-től június hó 23-ig terjedő időtartamra lett megállapítva; a beváltás elmulasztása által nagy veszteséget szenved a sorsjegytulajdonos, mivel az említett határidőn túl minden kamatozás megszűnik és a sorsjegyért csak 200 korona készpénzt és egy csekély értékkel bíró nyereségyjegyet kap vissza.

Az új sorsjegyekre való kicserélését eredeti feltételek mellett, teljesen díj- és jutalékmentesen eszközöljük, vagy a régi sorsjegyeket — természetesen a beváltásra megszabott határidőn belül — napi árfolyamon készpénzért is átvevessük.

Bővebb felvilágosítással szívesen szolgálunk. Arad, 1906. június hó 5.

ARADI IPAR- és NÉPBANK

pénzügyi intézet

Fehér Kereszt-szálloda épület.

— Telefon-szám 100. —

1573

A MIKÁDO-KERTBEN
a tavaly nagy sikert
aratotthölgy-zenekar
nem hétfőn, hanem ma szombaton, folyó hó 16-án
hangversenyez.

Kezdete 8 órakor.

Szabad bemenet.

Tisztelettel

Szűsz Mór,

vendéglős.

1623



8622/1906. kb.

Hirdetmény.

Miután azt tapasztaltam, hogy az adókedvezményben részesülő ipari segéd munkás kerékpártulajdonosok a kedvezményvel visszaélnék, sőt a városligetben sétáló közönségnek neki hajtottak, minek következtében a polgári lövőpálya elnöksége, a városliget egész területén a kerékpározást mindenki részére betiltotta, a következőket teszem közhírré:

1. Az adókedvezményben részesülő ipari segéd munkás kerékpárját kizárólagosan személyesen használhatja a lakásáról a munkahelyére és onnan a lakására való közlekedéskor, mely alkalomkor a legrövidebb utvonalat tartozik betartani.

2. Vasár- és ünnepnap az adókedvezményben részesülő kerékpártulajdonos a kerékpárt nem használhatja.

3. A kerékpáradókedvezmény csak addig bír érvénnyel, míg az alkalmazott a kedvezmény elnyerésekor bejelentett munkaadójánál áll alkalmazásban.

4. A kerékpárral való közlekedés csak a kocsitúton engedtetik meg.

5. A városligetben kerékpározni senkinek sem szabad.

Ugy ezen, valamint a kerékpárokkal való közlekedést szabályozó 42159—1897. számú miniszteri rendeletben foglalt rendelkezések áthágói, a mennyiben cselekményük, vagy mulasztásuk az 1890. I. t.-cz. valamely szakaszába nem ütközik, 100 koronáig terjedő pénzbüntetéssel, visszaesés esetében pedig 8 napig terjedhető elzárással 200 és koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethetők, ezenkívül az adómentességet élvezők e kedvezménytől megfosztatnak.

Arad, 1906. évi május hó 30-án.

Sariot Demokos,

főkapitány.



11866—1906.

Hirdetmény.

Az 1888. évi XLIV. t.-cz. 18. § a értelmében közhírré tesszük, hogy az 1906—1907. évekre való érvénnyel kivetendő III. oszt. kereseti adóra és az 1906—5. évre való érvénnyel kivetendő nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adójára vonatkozó adókiszámítási javaslatok folyó június hó 15-én

kezdődő 8 napra oly czélból tételnek a városi adóügyi osztály I. sz. helyiségében közszemlére, hogy azokat mindenki megtekinthesse s az öt vagy másokat illető adójavaslatokra nézve netaláni észrevételeit a fenti határidő alatt írásban a kir. pénzügyigazgatóságnál, utóbb az adókievítő bizottságnál szóval is előterjeszthesse.

Arad, 1906. évi június hó 15-én.

A városi tanács.

Az 1902. évi verscezi ipar és gazdasági kiállításon és az 1901. évi maki ipar és gazdasági kiállításon a nagy díszoklevéllel kitüntetve.

WEGENSTEIN C. L.

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

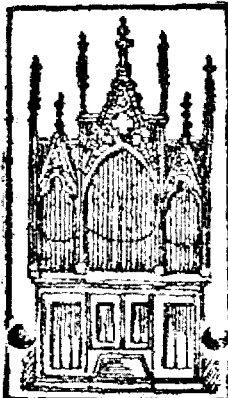
ORGONA-ÉPÍTŐ INTÉZET (villamos üzemre berend.)

TEMESVÁROTT.

Szállít kitűnő, legújabb rendszer szerint készített

pneumatikus
orgonákat

bármily nagyságban a legolcsóbb árák mellett.



Javítások, átalakítások és hangolások átvételnek, olcsón és kitűnő szakértelemmel eszközöltenek.

Bővebbi felvilágosítással és költséggvetéssel szívesen szolgálunk.

Az 1896. évi kiállításon a nagy millenniumi éremmel kitüntetve.

1617—1906. szám.

Árlejtési hirdetmény.

Beéli körjegyzői laknál és hivatalos helyiségeknel szükséges javítások foganatosítására 3010 korona kikiáltási-ár mellett árlejtés nyittatik. — Az árlejtés határidőül Beélben a körjegyzői lak tanácsstermébe 1906. évi június hó 27-ike délután 2 órája tüzetik ki.

Az előmérleti költségvetés és az árlejtési feltételek a beéli körjegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az árlejtés nyilvános, zárt és utóajánlatnak helye nincsen. Az árlejtéskor a küldöttség kezéhez 200 korona bánatpénz teendő le.

Beél, 1906. évi június hó 13.

Griffaton Antal,

bíró.

Hanák Sándor,

körjegyző.

Könyvkötészetünkben
egy ügyes fiu

valamint

géptermünkben

két középiskolát jó sikerrel
végzett erős

f i u

tanulónak

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban

Vendéglő és sörcsarnok
megnyitás!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy az igazságügyi palotával szemben, az új luth. bernazban egy a kor modern igényeinek mindenben megfelelő

sörcsarnokot
nyitottam.

Kitűnő jó magyar konyha. Naponta friss csapolású kőbányai sör, friss villásreggeli és hideg felvágott kapható.

Tisztán kezelt italokról, valamint pontos kiszolgálásról gondoskodva van. — A m. t. közönség b. pártfogását kérve, maradtam hazafias tisztelettel

Zámbó Samu,

1277

vendéglős.



11478—1906. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédeiml miniszteriumnak rendelete értelmében ezenel közhírré tesszük, hogy a város közönsége által a honvéd hadapród iskolánál létesített alapítványi helyek egyike a folyó tanév végén üresedésbe jön, s az 1905—1906. tanév kezdetén betöltetni fog.

Ezen alapítványi hely elnyerésére vonatkozó s a pályázati hirdetmény értelmében kellően felszerelt kérvények f. é. június hó 30-ig bezárólag Arad szab. királyi város polgármesteréhez nyújtan-dók be.

A pályázati feltételek a városi katonai igazgatóságban betekintethetők.

Arad 1906. évi június hó 5-én.

A városi tanács.



A nmlts. vallás- és közoktatásügyi miniszter nr által jóváhagyott

Aradvármegye

nagy fal

Térképe

108—144 cm. nagyságban, melynek eddigi ára
10 korona volt, leszállított áron

4 koronáért

vászonra huzva 7 korona,

vászonra huzva léczekkel ellátva 8 koronáért

kapható

kiadóhivatalunkban.

Tekintve, hogy az egész készlet tulajdonunkba ment át, ajánljuk a sürgős megrendelést, mert ha e készlet elfogy, ugy többé nem lesz az ily potom áron beszerezhető.

A Franklin-Társulat kiadása.

A Magyar Remekírók

a magyar irodalom főművei
kilencedik sorozata most jelent meg a következő kötetekkel:

Deák Ferencz munkáiból I. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Wlassics Gyula*.
Magyar népdalok. Sajtó alá rendezte bevezetéssel ellátta *Endrődi Sándor*.
Mikes Kelemen törökországi levelei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Erődi Béla*.
Petőfi Sándor munkái. I. és II. kötet. Kisebb költemények. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Badics Ferencz*.

A már előbb megjelent nyolcz sorozatban a következő művek jelentek meg:

Arany János munkái. I. II. III. és IV. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Riedl Frigyes*.
Arany László munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Kozma Andor*.
Bajza József munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Badics Ferencz*.
Balassa Bálint báró és Zrínyi Miklós gróf. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Széchy Károly*.
Csiky Gergely színművei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Vadnai Károly*.
Csokonai V. Mihály munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Bánóczy József*.
Czuczor Gergely költői munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Zoltány Irén*.
Eötvös József báró munkáiból. I. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Voinovich Géza*.
Garay János munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Ferenczi Zoltán*.
Gyöngyösi István munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Badics Ferencz*.
Gvadányi József és Fazekas Mihály. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Négyesy László*.

Katona József és Teleki László gróf. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Rikosi Jenő*.
Kazinczy Ferencz műveiből. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Váczy János*.
Kemény Zsigmond báró munkáiból. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Gyulay Pál*.
Kisfaludy Károly munkái. I. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Heinrich Gusztáv*.
Kisfaludy Sándor munkái. I. és II. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Heinrich Gusztáv*.
Kölcsey Ferencz munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Angyal Dávid*.
Kossuth Lajos munkáiból. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Kossuth Ferencz*.
Kurucz költészet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Erdélyi Pál*.
Madach Imre munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Alexander Bernát*.
Pázmány Péter munkáiból. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Frankóczy Vilmos*.
Revueczky Gyula összes költeményei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Koroda Pál*.
Gróf Széchenyi István munkáiból. I. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Berzeviczy Albert*.
Szigligeti Ede színművei. I. és II. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Bayer József*.
Tomba Mihály munkái. I. II. III. és IV. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Lévay József*.
Vajda János kisebb költeményei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Endrődy Sándor*.
Vörösmarty Mihály munkái. I. II. III. IV. V. és VI. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta *Gyulay Pál*.

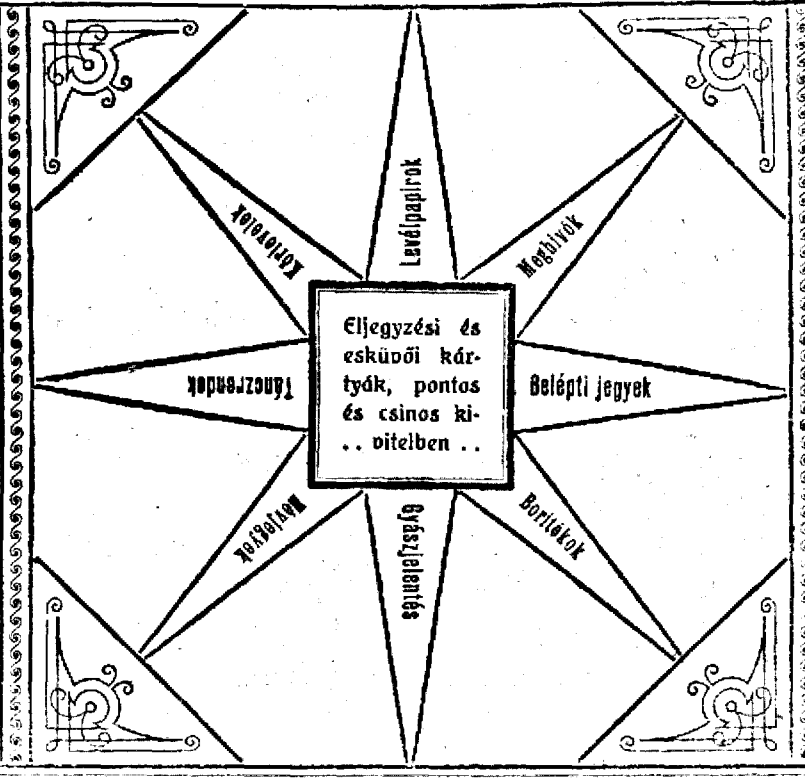
A Magyar Remekírók gyűjteménye tizenegy 5 kötetes sorozatban jelenik meg. A teljes 55 kötetes munka ára 220 korona. Az ennek kiegészítőjeként megjelent Shakspeare összes művei hat kötetbe kötve ára 30 korona, melyet a Magyar Remekírók vevői 20 koronával kedvezményesen áron kapnak. — Megrendeléseket elfogad minden könyvkereskedés és a

Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.)

Telefon szám 151.

Nagy könyvkötészet. **ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG** *Befőtömön tő de.*
 KÖNYVNYOMDÁJA
 ARADON, JÓZSEF FŐHERCZEG-UT 22. SZ.

Ajánlja
 kifűnben berendezett és
 a mai kor igényeinek
 teljesen megfelelıen fel-
 szerelt
NYOMDÁJÁT,
 hol mindennemű nyom-
 tatási munkák gyorsan,
 pontosan és a legmo-
 dernebb kivitelben ju-
 tányos árban készített-
 nek el.



Aradi Közlöny
 a legnagyobb és legelter-
 jedtebb vidéki politikai
 napilap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA:
 Helyben:
 1 évre . . . 24 korona.
 1 óra . . . 2 korona.
 Vidéken:
 1 évre . . . 28 korona.
 1 óra . . . 2 kor. 40 f.
 Szerkesztőségi telefon 357.
 Kiadóhivatali „ 161.

Nagymennyiségű
maculatura
 jutányos áron
eladó.
 Bővebbet a kiadóhivatalban.

Az egyesült acetylen világítási r. t. Budapest délma-
 gyarországi vezérképviselői.
KRISER TESTVÉREK
 Telefon 765. **Temesvár, Józsefváros.** Telefon 765.
 Ajánljuk pormentes, egyenletes szemnagyságu Car-
 bidunkat, mely a gázt lassan fejleszt. 15° Celsiusnál és
 760 mm. légnyomásnál 290—300 liter acetylengáz nye-
 réséért jótállunk.
 Árak: 488

1— 3 mm. kor 34	} temesvári raktárunkban
4— 7 " " 38	
8—15 " " 82	
16—35 " " 81	

(darabokban)

318—1906. g. sz.
Árlejtési hirdetmény.
 Arad sz. kir. város gazdasági
 széke a város közönsége által ven-
 déglőben elszállásolandó átvonuló
 közönsadseregbe és honvéd tisz-
 teknek elhelyezése illetve azoknak
 lak- s egyéb illetményekkel való
 ellátásának elvállalása iránt folyó
 évi június hó 25-én d. e. 10 órakor
 árlejtést tart.
 Kikiáltási ár: az árlejtési felté-
 telek mellett lévő árjegyzék szerint.
 Bánatpénzül leteendő 200 ko-
 rona készpénzben vagy elfogadható
 értékpapírokban.
 Az árlejtésen részt lehet venni
 szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.
 Az írásbeli ajánlatok lezártan
 a szóbeli árlejtés megkezdése előtt
 nyújtandók be, s csak akkor vé-
 tetnek figyelembe, ha azokhoz a
 bánatpénz mellékelve van, s ha
 az ajánlatot tevő kijelenti, hogy
 az árlejtési feltételeket ismeri és
 elfogadja.
 Az árlejtési feltételek a gazda-
 sági tanácsnok urnál az árlejtést
 megelőzőleg is megtekinthetők.
 Arad sz. kir. város gazdasági
 székének 1906. évi június hó
 11-én tartott üléséből.

Csodásan és rögtön hat
lábizzadás ellen
Dr. Tsajkovszky-féle szer
 Ha ezen folyadékkal naponta egy-
 szer megnedvesítjük a lábakat, ak-
 kor kétszeri alkalmazás után telje-
 sen és biztosan megszűnik a cipők,
 illetőleg a lábak undorító büze.
Egy üveg ára 1 korona.
 Főraktár: 3871
G. Földes Kelemen
 gyógyszerésznél
 Arad, Deák Ferencz-utca.

Pályázat könyvelői gyakornoki állásra.
 A nagybuttyini takarékos és előlegezési egyesület mint szövet-
 kezetnél évi 600 korona kezdőfizetéssel
könyvelői gyakornoki állás
 azonnal betöltendő.
 Pályázóktól megkivántatik, hogy szép írással birjanak.
 Felső kereskedelmi érettségi vizsga feltétlenül megkivántatik.
 Folyamodványok sajátkezűleg írva eredeti vagy másolt
 bizonyítványokkal felszerelve e hó végéig nyújtandók be.
 Buttyin, 1906. évi június hó 14-én.
 1822 **Az igazgatóság.**

Kiadta:
Dr. Angel, s. r.
 aljegyző.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozóknak kérjük a hirdetés miatt levő számokra hivatkozni.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

Felvilágosításokat teljesen ingyen ad és hirdetéseket felvesz a kiadóhivatalban: József főherceg-ut. 22. szám.

— Telefon szám: 151. —

Ezen rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér. — Csalédet kereső vagy csalédnek ajánkozó apró hirdetés 20 szóig 50 fillér, minden további szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 50—60 fillért és 1 koronaért kaphatók lapunk előírható helyein.

A Kinek

Ismeretség híján

ékszertároló, nyelvtörő, szelvényező, könyvtörő, szegőre, lapánra, gazdasági, kulcsárna, visszafelé, kertióra,	kulcsárna, gazdasszonyra, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy irodaszolgára, pénzbecsődőre, házmesterre, stb.-re van szüksége
---	--

Aki

bérbeadni kíván

bérlőt, bát vásártörő- lelei,	halászatot, telket, kocsit, lovat,
--	---

Aki

szövegetet vétel vagy bérbévitel céljából keresi;

Aki

eladni kíván

bútor, szegőre, bát, gyümölcsöt, gabonát,	házat, mühelyt, lakást stb.; vagy
---	--

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értesít, ha az

„ARADI KOZLONY“
kis hirdetési
rovatát használja.

Dr. Wolfner Pál

a Szocializmus története füzve 2 körtve 8 kor. **INGUSZ I.**
ÉS FIA könyvkereskedésében
Telefon 517 235

Kerestetik

egy 2—3 szobás lakás, fürdőszobával, esetleg kis magános ház, lehetőleg a főter közelében. Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbítja.

Ötvenezer darab

különböző színes férfi és női nap és esernyő 1 frt 10 któl kezdve eladotnak Hegedüs Árminnál, Szabadság-ter 17., a 13 vértanu szoborral szemben.
1856

Egy óvadékképes egyén

iroda- vagy boltiszolgai alkalmazást keres. Czim a kiadóban. 1616

Egy jó családból való fiú

ki magyarul és románul beszél, tanulónak felvétetik egy kereskedésbe Weisz Ignácznál, Almás-Acsill. 1617

Ház eladó!

Belváros egyik élénk utcájában egy sarok ház, a melyben üzlet-helyiség is van, eladó. Hozzá tartozó áres telekkel együtt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 1608

Egy szép kisasszony

közlebbi ismeretséget óhajt kötni egy jó modoru izr. hivatalnokkal, házasság céljából. Cilla Houfman, Batthyányi-utca 33. 1619

Gépész-kovács,

ki hosszabb ideig uradalomban alkalmazva volt, keres nyári cséplést esetleg éves állást is elfogad. Czim a kiadóhivatalban. 1620

Istállót

keresek hasznóberletbe, a mely 6 lónak megfelelő és nagy udvarral kapcsolatos. Czim a kiadóhivatalban. 1626

Gyakornokot

keresek fizetés mellett, ki 1—2 polgári- vagy gimnásiumi osztályt végzett. Jó írásu előnyben részesül. Czim a kiadóhivatalban. 1627

Vidéki fogyasztási szövetkezet részére

üzletvezető kerestetik

fizetés és üzleti nyereség részesedés mellett.

Czim megtudható a kiadóhivatalban. 1568

Battonyai

„Nemzeti Szálloda“

és vendéglőm számára keresek egy megbízható ügyes, szak-képzett

üzletvezető vendéglőst,

ki legalább háromezer korona óvadékkal rendelkezik.

Az állás július hó 12 ikén betölthető. 1605

Írásbeli ajánlatok Megyesegyházi ezimemre intézendők.

Engel Lajos.

Eladó.

nehéz-igás lóra való három pár, jó karban levő, erős komót szerszám; különböző szobabutorok és házberendezési tárgyak; betonirozáshoz való néhány métermázsa portland- és román-cement és végül nagyon jutányosan: tetemes tetőfedőlemez és nádfontat. Mindezen tárgyak megtekinthetők Rubinstein Mór szállitónál, Arad, Minorita-palota. 1628

11863—1906.

Hirdetmény.

Az 1883. évi XLIV. t. cikk 16. illetve 18. § a értelmében közhírré tesszük, hogy:

A) a városi közegek által az 1905. évre való érvényesített I—II. osztályú kereseti adó, földadó, ennek általános jövedelmi pótdadója, fegyveradó, országos betegápolási pótdadó, gazdasági cseléd és munkás segélypénztári járuléka, — az 1905—1907. évekre való érvényesített házdó és ennek általános jövedelmi pótdadója, továbbá:

B) a királyi pénzügyigazgatóság által az 1905. évre való érvényesített, állandó illetmények után kivetett IV. oszt. kereseti adó, tőkekamastadó és hadmentességi díjra vonatkozó kivetési lajstromok azon célból tételnek folyó június hó 15-én kezdődő 8 napi közszemlére a városi adóügyi osztály I. számú helyiségében; hogy netáni felszámolásokat azon adózók, kik a sérelmezett adónemmel már az 1904. évben voltak megróva; a lajstrom kitételének napját — azon adózók pedig, kik a sérelmezett adóval ezúttal első ízben rovatnak meg, adótervezésüknek az adókönyvesekébe történő bejegyzését követő 15 nap alatt belyegtelen kérvényben előterjeszhetik.

A városi közegek által kivetett „A“ alatt felsorolt adónemek közül a gazdasági cseléd és munkássegélypénztári járuléka elleni felebbezések a polgármesternél és a kir. pénzügyigazgatóság által kivetett és B. alatt felsorolt adónemek elleni felebbezések az aradi kir. pénzügyigazgatóságnál adandók be.

Erről azzal értesítjük a város közönségét, hogy elkésve beadott felebbezések tárgyalatlanul fognak elutasítatni.

Arad, 1906. évi június hó 15-én.
A városi tanács.

Schweitzli himzés maradékok félárban, ezérna és pamutvászon maradékok!

A „Torontáli szőnyeggyárból“

jelenleg 3 darab Smyrna szőnyeg kirakatunkban megtekinthetők. Szép és jó kivitelük „hazai gyártmányunk“ díszére válnak.

A szőnyegek méretei:

2 méter hosszú és 3 méter széles.

3 „ „ „ 4 „ „

4 „ „ „ 5.5 „ „

Érdeklődőknek készséggel szolgálunk felvilágosítással.

Rosenblüh H. és Társa.

Schweitzli himzés maradékok félárban, ezérna és pamutvászon maradékok!